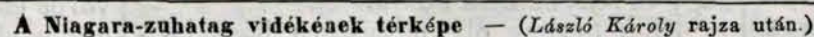

(Vége következ.)

Azon valóban „kimondhatlan“ érzelmek közt, melyek a legutóbbi hadjárat alatt dúlták kebleinket, volt egy kevésbé viharos, egy csendes, búskomoly érzés, mely hozzávaló költségek méltó elégia-tárgyul szolgálhatna. A legsanyarubb helyzetben, a legmélyebb elnyomatásban volt valami tapasztaz bántott önérzetünknek: egy kis

A porosz-osztrák hadjárat ha nem is teljes fordulót, de annak kezdetét képezi a hadtörténelemben, és egy fájdalmas érzést hagy hátra a valódi vitézi kebelben. A mélyebbre és egy kis sé a jövőbe tekinteni képes elme azt gondolhatja magában: még néhány évtized, és a háború költészete végkép, menthetlen oda van. Nem emberek fog-nak ezentul szemem állani egymással, hanem tulajdonképen öldöklő gépek, melyek mellett az ember olyszertü szerepet játszik, mint a fűrészelő, cséplő, szecskavágó, kukorica-morzsoló, répaapritó, hurkatöltő hentesgépek szolgálte-mélyzete. — Lel-

kesedés, személyes bátorság, ügyesség, testi erő — másodrendű dolgok. A gépek előnyössége, a vegytani szerek jósága döntő tényezőkké váltak. A katona nimbusza elvész, babérja a vegyészt, gépészét illeti.

Az epikai költő falhoz vághatja lantját; az aritmetika, mechanika uralma kineveti a képzelmű csapongásait. — Az anyagság prózai világába léptünk; maholnap elmondhatjuk: hó-

Valóban, úgy tetszik, mintha ez utóbbi hadjárat óta, különösen mi magyarok, egy dicsőség-gel, egy előnnyel szegényebbek lettünk volna. Bakáink rohamra, huszáraink támadása ellen-súlyozva, mondhatni lehetetlenítve lón. A gyűtűs fegyver aratógép módjára terített rendre a vítéző támadókat, mintha nem ők, de ama gép volna az

A világról sem akarom megtagadni a poroszok katonai nagy erényeit. Tudom, hogy hatalmas erkölcsi tényezők is működtek közre. A magyar katonák bizonyos körülmények közt még jóval nagyobb lelkesedtségre volna képesek. A

Senki sem merészelheti állítani, hogy a francia sereg vitézsége csekélyebb, vezénylete ro-

szabott lett volna a poroszokénál. Ellenkezőleg mind a két tényezőt bátran nagyobbinak állíthatjuk a francziák részéről. — Vont-csővű ágyújuk is, ha nem oly fokon, mint a gyorspuska, deszinten mérlegbe vehető. Még szám szerint is fölényben álltak. És mégis, mily nagy nehezen, mondhatni kínosan jutottak a solferinói diadalig, mely a mellett korántsem volt oly elhatározó, mint a sadowai. A holtak, sebesültek száma körülbelől egyenlő volt mind a két oldalon. Benedek még meg is nyomta az egyik szárnyat. És a viláfrankai béke nem csupán az addig kivívott siker, mint inkább egy azután vonatkozó fenygető manőver

Már most ha a jövőbe tekintünk, mily képeket tárulnak elénk? Egy francia képes lap nemrég egy törzsképosportot hozott, melynek valóbb a mélyebb értelme van, mint a mennyire az a törzsképi műnem alatt sejtene az, a ki föltette csupán

Azonban pedig még itt korántsem állapodik meg a fizikai tudományokban előhaladt emberiség. A gyútítás puská, mely egy perc alatt hetszer sül el, már is túl van szárnyalva. Olvastuk, miként Franciaországban kísérletet tettek oly fegyverrel, mely egy perc alatt ötven golyót, sőt kedvező esetben 90-et rőpit ki. Ezt az eddigi fizikai tanok szerint lehetetlenek kiáltja ki az elmaradt elme. A csó, ugymond, föltűzesedik. De hát ki tudja, nem találta-e ez ellen is óvszert, és egyáltalán, tudjuk-e, mily alkotás lehet ama fegyver? Hiszen a találmánynak éppen az a természete, hogy olyasmit állít elő, a mit előbb lehetetlennek hittünk. Hát az ezeltől kétszáz évvel valaki állította volna, hogy kocsi, hajót mozgat sokkal sebesebben ló nélkül, mint előbb lóval? Vagy ha a rómaiaknak monda volna valaki, hogy egy milliórd betűs könyvet egy óra alatt ezer példányban másolat le? Hát a távirat, mennykőhárító stb. Denique gépek kialakításán fogja fejét törni a mai tízértár bormok, s már hallottuk azt is, hogy éppen egy osztrák birodalmi főltaláló oly ágyút, illetőleg löszert készít, mely kiállhatlan főtű bűt okád szerzte, és eladlítja, megfojtja a katonákat, mint a görény az ő ismeretes légszellentyűjével az őlbeli tyukokat? Ez aztán lesz a szép verseny, a szép küzdelem: ki tud miné kiterjedtebb és minél nagyobb bűdösséget elő állítani?

Lesznek majd egy percben ötvenszer, százszor sülly a gyűk, gőzödvél rohanó pokolgépek leghajján röptétek égnek az akák, melyek lerobbanván egész városokat dőntenek romba, több mestereséges földindulások, és a jó ég, azaz hogy a pokol tudja jobban, mi még nem; a háború a physicalis erők és elemek zűrzserű harcza lesz, melyben az ember elvész, mint a madár a zivatartanban; füst, gőz, tűz, víz, kén, vas, rőpölő, izzó, csatogató vegyületekben csak egy süllünk-főlünk maj elevenen, mint a rákok az üst forró vizében? A mi aztán ugyancsak költői mulatság lesz.

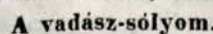
Talán a hatalmak és nemzetek a háború eszközeire nézve nemzetközi megállapodásra foghatnak, már t. i. nem mai napság, mert hisz a mostani harcsmód még csak megjárja; de majd midőn

Meglehet, hogy a természettudomány legmagasb fokra fejlődése lehetlenitendi a háborút, s csakugyan be fog állani az álmodott örök béke korszaka.

Részemről nem hiszem, hogy háború nélkül a világrend fönmaradjon, az oly szükséges tisztító tüze a politikai légkörnek, mint a vihar a tikkadt légnek.

És ha már háborunak lenni kell, legyen az továbbra is az emberi hármás erő, a testi, szellemi és erkölcsi erőnek legszebb arányu együttes mérkőzése, lehetőleg nemes vetélkedése.

V. J.

Ujabb időkben ismét szokásba kezd jönni a
 északon divatozott sólyom-vadászat.

A selymázsát Franciaországban is – írja a *Radász- és Versenylap* – sok századon át vizsgált, de a forradalom idején végkép elenyélt. Az első császárság alatt néhány megkített újra életbeléptetését, de Napoleon a ritkán általában nem nagy barátja levén, nem a *szépség* és a kezdemény csakhamar végét

1838-ban báró O'Ffémont részéről új kísér-
történet ennek sem volt sikere. Midőn a köve-
bázában 1844-ben a mostani vadásztervények
szabattak, egy követ arra figyelmezteté a házat,
hogy a selymészat egészen kimaradt a tervből.
Nevették őt, mint a ki hajdani hűbéri idők egy-
vult szokását akarja felelegeteni. Így aztán
lőn e sport nehány buzgó barátja két év előtt
selymészatot régi és honába visszahozni akarta,

törvény hiányában sok nehézséggel kellett megküzdnie, s nem is boldogultak volna, ha a császár pártolásával nem találkozna.

Első nagy baj volt Páris közelében alkalmas selymcsátér találni. Mult év april havában a selymcsátér már meg is érkezett Párisba s tér nem lévén számukra, egyelőre vicmeté de Grammaison vette magához Sologneba, hol azonban a vidéknek e szíra kedvezőtlen volta miatt nem maradhattak. Ekkor M. Alfred Werlé, herczeg Montebello veje, állt az ügy élére, ennek állását a császár elé terjeszté, ki az új selymcsátér különös pártfogásába vette s engedelmet adott, hogy e selymcsátér a chalonsi táborotén, hol nincsenek mivelés alatti földék, szabadon lehessen gyakorolni. Így keletkezett 1864. év őszén a champagnei selymcsátér klub, melynek elnöke Werlé ur, tagjai pedig a francia aristokratákhoz tartozó elsőbbsé vádászok. Az elegans selymcsátér klub

székfoglaló vázlatosa. Az elegáns selymesztojtókák zöld kabát, veres mellény, zöld nadrág, térdig érő veres harisnya, sárga kötővel és saruval. A szürke kalap XIII. Lajos korabeli szőgletes, mellé a klub gombjai fölé gém-toll van tűzve, s körülé, mint az öltönyhajtókán is, látható a paszmónt, két aranyszalag közötti ezüstvonal az urak — s az ellenkező a szolgák számára. A klub gombján arany-mezőről domborodik ki egy öklön ülő, ezüsből kivet sőlyom. Madara sok van a társulatnak, egy része idomítás alatt van a kitűnő. Van nyolcz fiatal, hat tavali sőlyma, három galambász, több szabad, ölyved, vörhenyes, és nemes vándorsőlyma, melyeket Tunisból kapott s var a sőlymok idomításására való tömédek egyéb madara.

A chalonsi táborhely — min-
már e lapokban nem régen b-
vebben volt ismertetve — a ha-
sonló nevű várostól négy mé-
földnyire a Champagne termé-
ketlen kopár részében fekszik,
12,000 négyezög hektarnyi terü-
letű. Mész-rétegu kiaszott talá-
ján csevenész növényélet teng
a nagy költséggel és szorgalom-
mal mivelt császári-majorság-
földeken zab s néhány kertben
zöldegg tenyészik a katonaság
számára. A sátrak és lakt nyár-
mögött patakparton Moumelot
városka örömtlen házaí terülnek
el. Legszébb épülete a selymá-
szok háza. Gyepes kert vár-
mellelte a selymök számára
melyek éjszakára a mindenféle
selymszáti készülékkel felszer-
tett terembe jönnek. E terem-
felett a selymárok szobái vá-
nak, — a ház többi részei a
klub tagjainak szállásai.

A chalonsi táborhelyen 1860-ban. A évenként érdekes lövéses nyak tartatnak, melyekben eleinte csak katonák vettek részt, de most minden sportmannal nyitva vannak. A császár rendszeren a versenyek idején szokta a tábornok meglátogatni, s ezért a új selymász-klub ünnepélyes megnyitására is ezen időszak várt.

lasztatott. A császár nem jött el ez időn, de a megnyitás fényesen tűtött ki. Mintegy három száz tiszt lóháton, mindenféle pompás fogat hinto s nagy nézőközönség a környékén és Párisból volt jelen az első s az ezt követő selymászaton. A selymók többnyire pólingokat és reznekeket fogtak. Különböző a reznekefogások igen érdekesek; e ritka és nemes szárnyasoknál alig lehet, oly ovatosok és távolról kelők; a selymók azonban, hacsak megláthatták, beérték s lecsaptak rajuk.

Augusztus vége felé a chalonsi tábor feloszlott, a klub azonban tovább folytatta selymáztatát.

Reméljük, hogy gondosan szerkesztett „Vadász- és Versenylap”-unk útján ez érdekes vadászat egyéb részleteivel is meg fogunk ismerkedni.

Archaeologiai kirándulás Budapest vidékén.

I.

(Régészet. Magyar régészet. Magyar régészek. A város falán tul. Sajátosságok falu.)

Az emberi élet, ezer változatosságánál fogva ezer képet nyújt, de mivel csak egy kis részét vagyunk képesek véges eszünk és éltünkkel felölelni, egy — az egészhez mérten oly parányi — szakhoz szegődünk, ezt műveljük, mert talán természeti hajlamunk leginkább ehhez vonz. És minden szaknak megvan köre, meg hivatása, egy a másikba vág, egyik a másikat kiegészíti s mind csak eszközök, melyek segítségével közremunkálhatunk művelődésünk, polgárosodásunkra. Én a mult, és így a régészet iránt viselkedtem nagy előszeretettel. Lelkem a multon ösng, tán mert mindenem már a multban fekszik. Mult, jelen és jövő oly szorosan függ össze, hogy szétválasztani azokat erőszak nélkül nem lehet. Mint a társadalomban ennek alkotó részei, úgy hatnak azok is egymásra. A társadalom számtalan hibái bizonyos okok szüleményei, melyeket fölismerni könnyű és a sebeket gyógyítani, enyhíteni csakis ezek alapján lehet; a helytelenül alkalmazott gyógyszer azokat csak veszélyessé tenné. Hogy a jövőt biztosítani számunkra, a jelenben öntudatosan kell munkálkodnunk, a jelent pedig helyesen, igazán föl nem foghatjuk a mult ismerete nélkül. A mult emlékei szokszor fájdalmasak, de tanulságot nyújtanak. A mult sok nagy tévedést tártat föl, de az e jelen és jövő néve egyaránt nem lehet hasznosítatlan. A jelen nyomora lehet, a jövő reménysugár nélküli, szomorú, és akkor a mi vigasztalást, enyhét, új erőt, el nem csüggedést ad... az ismét a mult.

A mult kertében járni sokaknak nem élvezetes, költőiséget, virágot ott nem fogunk sokat találni, merre csak nézünk, szemünk egy iszonyú szón akad meg szüntelen; e szó: mulandóság. Omnibus moriendum est!

Ezt látni folyton, valóban nem kellemes, nem élvezetes. De a mesés mult egy madara földszaktá saját kebelét, csak hogy kicsinyeit táplálhassa. A régész, hajlama, hogy úgy mondjuk, szenvedélye tovább ragadja be a mult tengerébe, kutatni, firkászni, buvárolni, és ha fölébred benne minden látásra a mulandóság eszméje, elfojtja azt, — utángondolja hirtelen: ez közös sorsunk! — tovább munkál és élvet csak akkor érez, ha fáradsága jutalmazza van. Ez nem rajongás, nem szenvedély — mindezt ő legnagyobb körben a tudomány és így az emberiség, s szűkebb körben hazája, nemzete érdekében teszi.

És nincs nemzet, melynek multja becsesebb volna, mint nekünk. Sok évig ez volt egyedül a miénk. A mult emléket senki — még a legzsarnokibb kéz is — ki nem szakíthatja, hacsak maga a nemzet nem teszi ezt. A megpróbáltatásokban volt részünk, és mi ezek közt erőt, reményt adott — az a mult volt. Multját a magyar érezte is. Ennek tulajdoníthatni, hogy a hazai történet a többi szakhoz képest a legműveltebb. A régésznek azért még hazánkban nagy szerepe van. Ő nem elégi meg csak az élő nemzeteket; kiholtakról, rég letűntekről beszél, olyakról, melyekről a hagyomány és mondákon alapuló őstörténet sem emlékszik. A régészet a történelmet sokszor kiegészíti, sokszor támogatja, sokszor támogatattik általa, igen sokszor megdönti. Az ész és tapasztalat — logika és praxis — egyesült hatalmával működik. Magyarország már számtalan népek volt küzdőmei tere. Vételyalma volt a népek közt eleit fogva. Az itt egykor élt és letűnt népek nemcsak a tudomány tekintetéből érdekelhetnek minket. Hisz ugyanazon föld volt az ő hazájuk is, melyet mi mondhatunk édes mienknek. Ők voltak, letűntek.

Sajátosságok játéka a sorsnak! Ugyanazon ázsiai anyaföldről, ugyanazon egy népesség számos tagja időnként megjelenik e hazában, hatalmas birodalmat alkot itt, betölti dicőség, vitézsége hírével a félvilágot és nagysága közepett szétáll. S kijő aztán — elődeihez képest sokkal csekélyebb számmal a magyar; szintén hazát alkot itt... de azt el nem veszi, bár számtalanszor méretett rá halálosapás... nemokára ezer éve, hogy itt-él; — élt nem diestelenül — és él öntudatosan.

Mit az előttünk itt birodalmat alapított népek, illetőleg őseinkről, rokonainkról a történelem mond — vajmi csekély, vajmi silány. Jordanes, Ammian, Marcellin tudósításai nekünk, előttünk e hazát vértel áztatott rokonainknak, de

az írónak még kevésbé válnak díszére. E téren tehát csakis a magyar régészet működhetik, és azon néhány évtől fogva is, mióta ez született, hogy szép eredményeket hozott létre — el kell ismernünk.

A magyar régészet még igen új tudomány, pedig oly szép, oly nevezetes tere van e hazában. Mások figyelmeztettek bennünk a kincsre, melyet mimagunk eldobtunk. A külföldi potom áron kivitte legértékesebb találmányainkat, leleteinket, és viszi maig is; ezt meggátolni, azokat a hazának megtartani nem lehet, mert kedv és tehetség ritkán van együtt, vagy az egyik, vagy a másik hiányzik. Pedig Magyarország annyit rejtett kincset bír! Benne még azon korból is, midőn az egészet teager borítá és csak a hegytetők valának lakhatók, a legszebb és legsajátosabb régiégek találhatók. De az egészre csak néhány műbarát figyelmez. Legnagyobb részét a nép összetöri, eldobja, vagy babonát új vele, és német külföldi intézetek biztosai viszik ki.

Hálával tartozik tehát a nemzet azoknak, kik a magyar archaeológiát megalapították, és ma legszorgalmasabban üznek. Gr. Széchenyi Ferenc és József nádor vették be e tekintetben is halhatatlanul emléköket. Magyarország szívébe, mint a magyar nemzeti muzeum alapítói. — A mai régészek közül Magyarországon szelében hosszabban ismerik dr. Römer Floriát, ki semmi fáradságot, munkát és költséget nem kímél, csak hogy magyar régészetet teremtsen, hogy ennek a hazában is barátokat, művelőket szerezzen. Erdy János muzeumi őr a külföld is mint tudományos régészt ismeri. Itt tiszteljük Polyi Arnoldot a „Magyar mythologia“ íróját és Henselmann Imrét, az alapos tudomány műtészét, Paur és Bakits buvárlataik eredményeit szintén gyakran jutatták az olvasó világ elé. — Az e téren szintén gazdag és meg töretlenebb erdélyi régészet művelői közül kegyelettel említjük meg Acknert és Benköt; — elismeréssel az e téren érdemeiért is gr. Mikó Imrét. Alapos ismerettel működnek e téren Findly Henrik és Torma Károly, a szászok közül Müller Frigyes, Kövöry László is sokat működött e téren, bár kevesebb szakértelemmel. Ezeken kívül még egyes műkedvelőket lehetne felemlítenem.

Körülbelül ezen okoskodások fordultak meg fejében, míg „omnibuszunk lassan haladott“ a Szent-Gellérthez alatt. Társaságunkat, mely nagyrészt ifjakból állt, dr. Römer és még egy más szintén szenvedélyes régész vezették. Bár reggel volt, a mikor tiszta levegő szokott lenni, sokszor üté meg szagérzékeinket az itt nagyszámú „lebujokból“ kitörő bűzhődt lég.

Régiségkedvelőkhöz illő, régi omnibuszunk előtt cifra fogatok oly büszkén, oly lenyőleg hajtattak el, mintha azt állítanák: félre öreg bárka, nem látod, ki jó! A fiatalabb fogatok a minden ember számára készült utról, majd hogy le nem döntöttek.

Pest és Buda lassankint tűnődni kezdett; az egyhangú háztömeget változó képeket föl-tároló vidék váltá föl. Nemokára az utolsó torony is elveszett szemünk elől s csak a Szt. Gellért tiszteletere emelt citadella mosolygott le kisértelesen a vidékre. Szemeimet a gyönyörű vidéken jártattam.

A nagyváros első látásra tesz hatást, de örökös egyhangúsága untáta lesz. Örömmel nagy volt, midőn egészen szőlőben láttam magam, tekintetem szétjártattam a tetőkön, a réteken, a méltóságos Dunán, ismerős pontokat keresék, hogy visszavarázsoljam magam azon gyönyörű vidékre, melyhez legszebb és legfájdalmasabb emlékeim kötnek. Mentől belebb haladtunk a vidékre, és elvesztett a városias színezet, kedvem annál inkább fokozódott, gyermek lettem ismét — ki bármennyit szenvedett is, a megszokott házhöz mindig vissza-visszatér.

Kimondhatlan volt öröömöm akkor is, mikor az első falusias vidék tűnt föl. Promontor előrése, az ugynevezett Sachsenfeld volt ez. Itt egyes homoksziklák emelkednek ki, melyeknek tövébe, aljába, oldalába sajátos módon vannak házak építve. Ily építészre, vagy a restég, vagy az építészeti anyagok hiánya viszi a lakosokat. Célzerűség, gazdálkodás nincs az egészben, csak örökös halálfelelem, hogy egy szép hajnalon, mikor fölébred, agyonnyomva találja magát. A nép-hagyomány szerint a török és tatár dúlások miatt kezdtek ily építkezéshöz, és valóban vannak egyes helyek, hol lakhelyt fölfedezni nem lehet, míg egészen fölöttük nem vagyunk, akkor is csak a kémények árulják el. A legsajátosabb látványt

egy barlang adta, melybe utcaformára, jó szélességben és hosszban, több ház van építve. Nehány év előtt a Vasárnapi Ujság hozott innen egy rajzot. Most már nem lakják. Mintegy két éve, hogy nagy eső következett a szikla megnedvesedett s egy része beszakadt. „S esett e valaki áldozatul?“ — kérdők a sváb parasztoktól ki ezeket nekünk elmondá. „Nem, hál az égnek!“ — volt a válasz — „csak egy konyhát tört össze.“

E lakások megtekintése után folytattuk utunkat. Nemokára előttünk terült el az egész, gyönyörű Tárnok völgye. És itt olvasóink megengedik, ha egy keveset a poros régi könyveket szedjük elő.

Havasi Béla.

A magyar köznép babonái.

Összegejtő: Molnár István.

A népelet, — mint mindannyian tudjuk, nem épen kis mező, de nem is oly nagy, hogy virágot s gyomot egyaránt föl ne lehetne benne ismerni. Csak hogy az efféle ismeret elsajátítása hosszas és alapos tanulmányozást igényel, a mihez legcsalhatlanabb segédeszköz egyedül a népel folytonos érintkezése. Ilyetén szakadatlan összeköttetéssel aztán igen-igen sokan dicsekedhetnek, de vajmi kevesen azzal: hogy szerencsés helyzetüket egyszersmind a népelet tanulmányozására is felhasználják, s ebből kimagyarázható aztán: hogy legtovább meg azok közül is, kiket polgári állásuk a nép szívéhez s eszéhez közel tart, igen gyakran, még pedig legjobb akaratú szándékból egyre másra rontanak ott, a hol épen építeni kellene, és viszont. Ezt tartva hát szem előtt, úgy hiszem, épen nem viendek véghez hasznoslatlan dolgot, ha hogy ezuttal, tájékozásul egy-résről nép- és isk. tanítóink számára, — más oldalról meg egyebeknek mulatságára felmutatandok egyet azon gyomok közül, mik a népelet mezején még mindig és pedig — fájdalom! nem valamikégy mérvben tenyésznek. — Ezen egy alatt a sok közül, miként közlemlényem czíme is mutatja, a babonát értem, mely még folyvást annyira, s oly mértékben föntartja magát magyar népünk alsóbb rétegeinek életében, hogy — bizony, aligha sok tavasz rózsájáról el nem kell még addig kergetni a darazsakat, míg vele csakis mint boldog emlékeztető ostobasággal foghatjuk egymást mulattatni. Az általam ezuttal közlötök, tudtommal csupán, két mérvben otthonosok, de közülük egyikben vagy másikban sajátjára ismerhet a másik ötven is, sőt tartok töle: hogy egynemely magamféle ember, hazánk más vidékéről még egyszer ennyinek közlésével fog túltenni rajtam.

1. „A tolvaj kiléte kitűnődik: ha a károsult a házreszéhez támasztott létra alá cserép-pohárban fél-marok borsot helyez, mert miként a borsó, aképen fog dagadozni a lopó teste is.“ — Ha aztán a faluban senki test-nek sem tetszik dagadozni, ráfogják: hogy a tolvaj messze, ismeretlen vidéken lakik.

2. „A mely nőn kelés van, ha meg akar tőle szabadulni: szedjen hét meggyről faágat, a faágairól három kilencz forgácsot, s ezeket szoknyája hátuljába kötve, de előlről tartva vigye a konyhába, főzze meg, s levélvel a kelést mossa meg, és aztán a mosadékot öntse keresztuttra.“ A forgács megszámlálásánál valami eredeti, hogy az így történik: a hogy a legelső szálat fölveszik, ezt mondják, ez nem egy; a második fölverése után: ez nem két; ez nem három, ez nem négy stb.

3. „A hideglelés, ha nálánál magasabb csalányba áll, s a fején fölül erő szálakat elcsipdéz, srongyba kötve füstre akasztja, az időre, mikorra a csalány megszárad, megszabadul betegségétől.“ Ha lustaság láza szállta meg az öreg anyjukat, szinte csalánnyal ugyan, hanem valamivel kevesebb ceremóniával is meg lehetne gyógyítani!

4. „A mely kérő a maga választottjának kezét bizonyosan el akarja nyerni, sertes-hajtás előtt kopogtasson, mert ha friss szénó-trágyát lép át, vége a szerencsének.“ Legokosabb az olyan leányt még csak meg se kéretni, kinek az udvarában szélvel levő sertes-trágyán kell akár későn akár korán áthatolni!

5. „Ha a menyasszonyt a szülői háztól végkép eltávolítása előtt kevéssel az édes anyja jól hátba veregeti, bekövetkezendő áldott állapotában könnyen fog hordozni méhében, s még könnyebben szülni.“ Jó, hogy a mostoha anyákról nincs szó, kik közül sokan aligha anugy Isten-igazában jól el nem vergetnék még egyszer és utoljára a boldogság küszöbe felé induló leánymasszony hátát!

6. „A ki valamely új házba a mecsetet először beviszi, az fog elsőben kihálni abból.“ — Gyerekkoromban uri-magamat is belöktek egy ilyen nagy horderejű mecsettel apám új házába, — hanem azért az én és jóakarú testvéreim nagy fájdalomra kedves anyánkat kísértük biz onnan ki először oda, hova engemet szántak.

7. „Patkányok a hajlékból máshová költöznek, ha a házi asszony éjféli paradicsomi állatpotban háromszor egymásután megkerüli a hártat.“ — Igen természetesen találom: hogy e kózikus műtétnek saját maga által történt végre-hajtása, s meginkább eredményével legalább még nekem egyetlen háziasszony sem dicsekedett.

8. „Kinek az ágyába békát vagy apró vasdarabokat rejtjenek, nehéz betegségbe fog az esni.“ Ennek az egynek megvan a jó oldala, hogy a házi asszony legalább mind maga, mind mások alá jól fölborzogatja a szalma-párnát.

9. „Csütörtökön és szombaton este nem jó fonni, mert e miatt a rozslélek fölbeszarkodván, üres orsókát hányanak be az ablakon.“ — Ezt aligha nem valami lusta vén banya költötte föl...

10. A mely nő összetapadt kettős gyümölcsöt eszik, ikeret fog szülni.“ — Sok ségénynek egyesével sem jut ki, t. i. a gyümölcs, mégis van róla eset, hogy hármával, sőt négyesével is szülni. 11. „A prücsököt és szombaton este nem jó fonni, mert e miatt a rozslélek fölbeszarkodván, üres orsókát hányanak be az ablakon.“ — Ezt aligha nem valami lusta vén banya költötte föl...

12. „Nemkülömben eltávolítható a prücsök még így is: ha a gazdaasszony egymásután háromszor mindig új-hold péntekjén süt, s ilyenkor a kezére tapadt kovászt addig dörzsölgeti, míg arra a helyre nem ér, hova prücsök akarja küldeni.“ — Annyi bizonyos, hogy az időn inkább megszervevdi az ember a prücsököt, mintsem utfélen hánnyja el a téstát!

13. „Az ifjú pároknak kézfogatás alatt veszedelmes dolog a mester-gerenda alatt állani.“ — Tanulság ebből: hogy mind a tisztelőket, mind a rekrám szobája padlását nádolásra (stuktur) kell építeni.

14. „A ragós tehenet meg lehet szelidíteni, ha a gazda a szomszéd kerítéséből egy szál vesztőt kihúz, s miután azzal a fejébe inait jól megcsapkodta, ismét előbbi helyére dugja vissza.“

15. „Míg a gyermek-ágyas nő künn az udvaron végzi teendőjét, seprűt helyez az ajtó mellé, vagy bőleső alá, nehogy valaki az idő alatt a gyermeket kicserélje.“

16. „Karácsony estéjén kaszkövet kell az asztalra helyezni, s a követeköz ében illenell végig húzogattot marha, ha beteg, meggyógyul.“ — Kaszkavét jól megfent kaszával lesarabolt finom előszénától alkalmasint előbb!

17. „A mely kis gyermekedése anyja nagy-pénteken a templomba elvisz, abból okos ember lesz.“ Ha t. i. iskolába fogja járatni! (Folyt. köv.)

A főzelek eltartása.

Közi dr. Barócse Lajos.

(Vége)

Különös eltartási módok az egyes főzelek-fajokra vonatkozólag.

1. A zöld bab és borsó eltartása.

Gohen Montignyben (Franciaországban) a zöld bab eltartására következő eljárást ajánl: A bab száraz időben azon korában szedendő le, midőn szemei még nem igen nagyok, a hánccsalaktól megtisztítandó, egy pillanatra főv vízbe mártandó, onnan gyorsan kivendő és meghűlni hagyandó. Ez meglevén, egy kisebbszűrű hordóba egy réteg egészes és tiszta szőlőlevelet teszünk, erre egy rend babot rakunk, mintegy 5 hüvelyk vastagságban, és így, rétegenként a berakást tovább folytatjuk, míg a hordó megtelik. A legfelső réteget szőlőlevélnek kell képeznie. Ekkor a hordó fenekét, melynek szabadon kell mozognia, beteszük és reá követet rakunk, hogy a hordó tartalma sajtolt állapotban álljon. Vége annyit sós vizet töltünk a hordóba, mennyi a babot teljesen ellepi, és így állapotban a hordót tiszta, hűs pincében tartjuk. Az elgőzölt sós vizet időről időre újjal kipótó andó.

A zöld borsó és bab eltartására Percy tudor vegytani-, műtani és gazdasági lexikona követ-

kező eljárást ajánl: A zöld bab vagy borsó tiszta és száraz (de nem szárított, hanem nyers) állapotban léghatlanul záródó üvegekbe száraz só közé rakatik, oly módon, hogy minden réteg főzelekre egy réteg só jöjjen. Ha az edény tele van, hol a legfelső réteget megint a sónak kell képeznie, léghatlanul bezáratik és tiszta hűs helyre tetetik. Használat alkalmával a főzelek először lágy vízben (melyben minél kevesebb mézstartalom van, milyen a folyóvíz és még inkább a lepárolt víz) áztatatik, és aztán a szokott módon megfőztetik. Minél tisztább a só a mézstartalmu vegyületektől, annál puhább lesz a főzelek.

2. A kalaráb eltartása.

Arra vonatkozólag, miképp lehet a kalarábót husvétig frissen eltartani, a „Naturhistorische und chemische technische Notizen“ című gyűjtemény 5-ik kötetében következő módszer van leírva. A kalarábót július elején kell elvetnünk, miből késő őszre egészen kis fejeskék nőnek, melyek az élvezésre még nem érettek. E fiatal növényeket a pincében vagy akár a téhen- vagy juhstállóban az e végre készített ágyakban elültetjük, úgy hogy a növény egész fejeig a földben álljon, és megöntözzük. Őkint értetik, hogy elültetéskor a növény levelei, egész a kis szívleveléig, lemeteszendők. Az öntözést néha ismételnünk kell, kevésbé ugyan a pincében, de gyakrabban az istállóban, minthogy itt a levegő szárazabb lévén, a föld és növény kiszáradása is nagyobb. — A növények fejéi nőni fognak, mielőtt kisérlet által mindenki meggyőződhetik. Márciusban és áprilisban a fejek meg lesznek növe és oly szépek, mintha melegágyban termesztettek volna. — A fejeket oly mélyen kell a földbe tennünk, hogy azok jó fél hüvelyknyire földdel legyenek betakarva, és csak a szívlevelék hegyei legyenek láthatók.

3. A spárga eltartása.

Az angolok oly eljárást követnek, mely szerint a tavaszszal leszedett spárgát a következő tavaszig teljesen jó és egészséges állapotban eltartják. Az eljárás következő. Az új második felében a legzebb spárgaszáradékok választanak ki, langyos vízzel gondosan megmosatnak és lentörölve tisztán megszáraztatnak. Egyszersmind nyit edényben lisztet vagy ehelyett korpát kell pörköltünk, és ahhoz kevés, hasonlóképpen pörkölt sőt kell elegytenünk. E vegyületekből három hüvelyknyi réteg egy hordó fenekére hintetik, mely a spárga eltartásra van szánva, és oly célból kívülről aszurokkal be van öntve, hogy benne a spárga a külső lég behatása ellen véde legyen. E rétegre egy réteg spárga rakatik és pedig egyenként a egyik a másik mellé. A spárgarétegre má-fél hüvelyk vastagságú réteg tétetik az emlitett lisztvegyületből, erre megint egy réteg spárga és így tovább, míg a hordó megtelik. A legfelső réteget a lisztvegyíték képezi, mely fölé két hüvelyknyi üres térnek kell maradnia, mely olvad fagygyal vagy más zsiradékkal megtöltetik. Most a hordó a kivett fenékek vagy más fedővel bezáratik és száraz helyre tetetik. Az ily módon elraktározott spárga eláll egy év-nél. Midőn azonban a hordó felnyitattik, a benne levő spárga inkább ki van téve a megromlásnak. Ennélfogva igen célszerű, hogy háztartásoknál inkább apró hordók használtassanak, mint nagyok. Az alkalmazott liszt vagy korpa marhatakmánynak felhasználható.

4. Az ugorka, kelkáposzta és kartifol eltartása.

Az ugorka *Strumpf* szerint egész karácsonyig friss állapotban eltartható az által, ha a frissen leszedett zöld ugorka tojásféhérré bemázoltatik, megszáraztatik és száraz helyen tartatik. A káposztanövényeket a következő módon nagyon sokáig eltartathatjuk. A növények úgy vágatnak le, hogy rajtuk 2 hüvelyk hosszúságú szár vagy torzsa maradjon. Ez furával egy hüvelyk mélységig kifuratik, de oly egyenes, hogy az általi a kéreg meg ne sértsessék. Az ily módon elkészített növények hűs helyen madzagok által felaggatattak oly módon, hogy a fűt lyuk fölül legyen. A lyukakba minden reggel friss víz töltetik. E módon mind a közönséges káposzta, mind a kartifol frissen eltartatható.

5. A burgonya és répa eltartása.

A burgonya eltartására *Schattenmann*, Buchs weilleren híres mezei gazda egy eljárást, ajánlott (Comptes rendus XXXVII. 408.), mely igen célszerűnek bizonyult be és a külföldi technikai

és gazdasági lapok által hathatósan ajánltatik. Az eltartási mód a burgonyára, a különféle répára és más gyökérnövényekre egyaránt használható. A burgonya helyére legalul egy rend közsénhamu hintetik, erre a teljesen száraz burgonyából két láb vastagságú réteg tétetik, erre megint hamu s arra megint burgonya, s a rétegezés addig folytatattik, meddig a burgonyát fel akarjuk rakni. A legfelső réteget a közsénhamunak kell képeznie. A burgonyarakáson és a körötte levő hamu a pinczélek minden nyirkát magába veszi és a burgonyát a levegő, világosság és hideg behatása ellen védi.

Az eljárás a répánál hasonlóképpen történik, azon megjegyzéssel, hogy a répának leveleitől gondosan megtisztítva és kiszárítva kell lennie, és hogy a réparétegek 3 láb vastagságuk lehetnek, minthogy azok között nagyobbak levén a hézagok, a hamu is mindenfelé könnyebben szétoszolhatik. — Közsénhamu hiányában gyepfőzeget hamut lehet használni, s ennek hiányában homok alkalmazhatunk, de ez utóbbit már nem oly előnyösen, minthogy az csekélyebb mértékben veszi magába a nedvességet, mint az előbbieket. — Minden ezen módon elraktározott burgonya és répa minden kisérleteknél, melyek több év óta folytatottak, teljesen egészséges állapotban maradtak meg, s még júniusban és júliusban is teljesen jó állapotban takarmánynak használható volt.

A burgonya eltartásának következő módját egy pomerániai mezei gazda próbálta meg és nagyon célszerűnek találta. A burgonya tavasszal mielőtt kicsírászt volna, homokverembe kevés szalma közé tétetik és 2—2½ láb vastagságú földréteggel betakaratik. Így a burgonya nyáron át frissen és izletesen áll. Az eljárás még célszerűbb, ha a verem árnyékos fák alatt, északkeleti lejtő helyen ásatik és így a nap sugarak hatásától elvonatik.

Egy másik eljárás *Runge* vegytana szerint következő. A burgonya bizonyos folyadékokba rakatik, mely 10 súlymennyiségű légkönegoldatból (Ammoniak-Auflösung od. Salmiakgeist) és 180 súlymennyiségű vízből áll, ebben öt napig tartatik, aztán kiszedetik és megszáraztatik. A burgonya ezen kezelés által izéből és jószágából semmit nem veszít, de többet nem csirázik ki, mert a légköneg csiraeréjét megsemmisítette. Az ilyen burgonya egy évig jól eltartható.

A gyalogfenyű (boróka).

(Juniperus communis.)

Oly korban, midőn a kolera egy szőlővén ott-honossá kezd nálunk lenni, nem lesz tán érdektelen azon növényről egy pár szóval megemlékezni, mely ezen az emberiséget pusztító járványos nyavalya ellen, mint gyógyszer oly hathatósan bizonyult be.

A közönséges gyalogfenyű (boróka) északi Európa és Ázsia majd minden részében előfordul. A közönségesen csak 3—6 lábnyi magas bokor, csak számos év lefolyta alatt s nagyon kedvező körülmények között fejlődik 15—26 lábnyi magas bokor-idomu fává, melynek fél hüvelyknyi hosszú, örökké zöld levelei vannak. A boróka boggyói csak a második évben érnek meg s az első évben tojásdad alaknak s zöld színűk, a másodikban pedig feketékké, nedv-tartalmukká (sáftig) és fehér karikákkal ellátva, gömbölyűekké válnak.

Már századoktól fogva a borókának különféle betegségekben sikeres győgyerőt tulajdonítottak az orvosok.

Midőn 1831-ben legelőször dühöngött a kolera hazánkban, a boróka boggyóiból készült pálinkát hasznos övszernek gondolták s a megegye hatóságok aközámra osztoztatták a nép között, hogy abból kiki éhgyomorra egy pohárral igyék. 1856 évben a boróka boggyóiból készült tea szintén sok helyütt sikerrel használtott, miután annak élvezete dús izazadt idéz elő.

Vérhas ellen szintén hathatós gyógyszernek bizonyult a boróka s pedig aképp, hogy az egész boróka-bokor fástól, gyökereitől s boggyóitól együtt apróra vágdosva s vízzel leöntve, addig főztetik, míg jól forrni kezd, ezután pedig egy sajtárba öntetvén, az abból kipárolgó gőz fölé ültetik a beteget.

Sokan még azon hatást is tulajdonítják a borókának, hogy a boggyóival vagy fájával történt füstölés a leghatósab ellenszer képezi a ragályok tovaferjedése ellen. Trensében még évek előtt láthatók valának egy kis házikó füstös romjai, melyekről azon hagyomány maradt, hogy

midőn Trencsénben a pestis dühöngése alkalmával eme városnak majdnem összes lakossága kihalt, csak a kis ház lakói maradtak sértetlenül az átlal, hogy éjjel-nappal boróka-fából rakott tüzet élesztettek, melynek füstje megmenté őket a ragálytól.

A boróka bogyiából pálinkát és olajon kívül még különféle gyomorerősítő orvosságot is csinálnak, azonfölül pedig konyha-fűszert, különösen a sódarok pácolásánál is használtatik.

Hazánk északi részeinek kopár hegyeit, melyeket csekély mivél mellett a legszebb erdők koszoruzhatnak, egyedül a minden mivélést szükségelenné tevő boróka lepi el, mely az ottani szegény lakóknak szintén nem megvetendő kereseti forrást nyújt, annak nem nagy fáradsággal leütött bogyóit a szeszfárákban jól elárusíthatják.

Az erdei fák számos nemei között egyik sem tenyészik oly szaporán, mint a boróka, úgy hogy ha valamely hegyi föld pár évig parlagon hevertetni hagyatik, azt buján lepi el, annyira, hogy sok, távolabb s magasabb hegyeken elzört földet nemely helyeken kézzelkarva borókaival hagynak benőni, melynek bokrai azután pár év múlva kiirtatván és rakásokra hordatván, meggyújtának, mi által a föld ismét egy pár évre termővé válik.

A boróka sárga-vörös, kemény, zamatos fáját különféle finomabb asztalos- és esztorgályosmunkák készítésére használják; s dohányos házfákai előtt ismeretesek lesznek azon boróka-fából készült dohány-hordócskák, melyekben a dohány jó szagot nyer s a dohány füstje is jó íz kap a boróka gyökereiből készült fapipákban való szívás által.

Hazánk felső vidékein, hol a szalma oly szűken terem, hogy a lakosok alig képesek avval csekély marhájukat kitartani, a boróka leveles galyait összevagdossák és marhájuk alá almozák, mely fáradsát és elcsigázottan eme tövises ágyon kénytelen nyugodni.

Szintén a boróka bogyiával él és azzal fogdosztatik az incenczek által annyira kedvelt fenyves madár.

A borókanak fája és héja között gyantás állomány ülepedik meg, melynek olajos tartalmát szintén használatba veszik.

S így az első pillanatra haszonvetetlenné látszó boróka-bokor egyetlen alkatrészt sem hagyja használatlanul az ember.

Ordódi István K.

A kolera terjesztő-oka.

Miben álljon a betegség lényege? minők legyenek azon viszonyok, melyek annak keletkezését és tovaterjedését okozák? annak tudása nagyrészt még azon boldog ohajtások közé tartozik, mik után a tudomány emberei áhítoznak és fáradoznak.

Tudva van azonban egynemely gonosz tulajdona már ezen betegségnek, nem ugyan gyógytekinetből, mint inkább a betegség keletkezésének és terjesztésének tekintetéből.

Biztosan állíthatjuk, mert a gyakorlat és tapasztalat három erős járvány uralma alatt bizonyította azt, hogy a kolera beteg maga a betegséget nem terjeszt tovább, és a vele érintkezők nem öröklék el a nyálát, hanem csak a betegek ürülékének van az emberre mérgező hatása. — Annál fogva a betegség minden erélyl azon dolgozik, hogy a kolera betegek után a lakos tisztítása megtörténjék. Azonban a betegségnek a rendelkezést csak ritkán sikerül életbe léptetni és legfőkébb a műveltebb osztállynál, míg a nép alsó osztálya azt oly neveltséges szeszálhasogatásnak tartja, hogy arra magát rábeszélteni nem enged.

Miért terjed a kolera oly iszonyun a legszegényebb osztállynál? Ennek okai ezek:

A megromlott levegő egy nyomorult, szűk, alacsony lakban, melyben egyik családtag meghalt, még mindig benn van a szobában, mintha a járványnak magját akarnák fogni. Rendszeres egy vagy két egy szokott csak a szegény családoknál lenni; a mint az egyikből kihalt az anya, alig várja a fölserdült fiú, hogy belefekessék; elfoglalja, mert ezen megtiszteltetés őt illeti koránál fogva. Belefekszik azon vacokba, melyben a halottnak ártalmas nyoma mind benne van. Mi természetesebb, mint hogy e merénynek is áldozatul esik? A szoba száraz földje beitta már az előbbi betegek ürülékének nedvét, az meg is tartja egy jó ideig, és lassan párologtatván azt

el, gondoskodik az egész család számára elegendő mérgeanyagról.

De van a kolera terjedésének ezenkívül egy más, sokkal kézzelfoghatóbb feltűnő oka is, ez a *hullamérgezés* (intoxicatio cadaverosa), és ez abban áll, hogy a kolera beteg meghalt ember hullája, melyet a hatósági rendelet ellenére azonnal nem távolítanak el a házból, 3–4 óra múlva beállván a feloszlás, a kipárolgás által a környezetre vésztozó gyilkoló mérge. — Legyen az kegyelet, vagy legyen ősi szokás, hogy a halottat viraszak és az ugynevezett illendő végtisztességről gondoskodjanak, mindig kárhözható az, ha a közjónak tetemes veszélyeztetését történik. — Erre nézve Győrmegegyéből csak két községet hozok fel mint szomorú példát. *Pér* jómódú tehető magyar közsé, ott a holtakat, daczára a rendleteknek, 2–3 napig a házban tartván, virasztották, és mindazok, kik ezen végtisztességet leravandók megjelentek, más nap kolera áldozatai, és pedig nagy része bele is halt. 40–50 íly eset kellett ahhoz, hogy a nép okujon, és még maig sem tett volna másképp, ha a hatóság pandur által nem téríti őket más véleményre. — Így volt ez *Kajdron* is, mind a két községben megtizedelve lett a lakosság.

Isten kezében van sorsunk, de ha az Isten képeire teremtett ember a józan ész és tudományt nem hívja segítségül a szerencsétlenségben, ne kívánjuk azt, hogy Isten a mi vétkes mulasztásunk miatt csodát tegyen, és mentse meg a vesztélytől, melybe önmagunk rohantunk bele.

Dr. Sikor József.

„Semmi sem új a nap alatt.”

Ha sok szülőnek gyermekeiről gondoskodását figyelemmel kísérjük, ha gondolkodunk a légy-melegség felett, melylyel az életben számos szülőnél találkozunk, ha nézzük, hogy ifjaink legnagyobb része mily idegenséget érez az ipar, kereskedés stb. iránt és hogy mily kevesen lépnek e pályákra: hajlandók vagyunk mindent ujnak tartani, a civilizált s némi részben a kozmopolitizmus s az elmult Bachrendszertek tudományait.

Azonban csalódunk, mert két hosszú század dal ezeltől már a szószékből hallatszottak keseri panaszok oly dolgokra, melyeket ma naponként szemlélünk s melyeknek ohajtandó gyökere reformja még nem érkezett el.

Szathmár - Némely Mihály kolozsvári ref. pap 1675 ben egy nagy értékű művet adott ki e főcímmel: *A négy evangyelisták szerint való DOMINICA. Kolozsvárott, 1675-ben 4-r.*, melynek 117–118-dik lapján következő érdekes részlet olvasható: „Feddő (részte t. i. a predikáció-nak) Azokat az Atyákat: 1. kik az 6 magzattyoknak nevelésére semmi gondot nem tartnak, *kiáltéppen a nagy rendek, kik fajtalan s szajha dajkákkal neveltek magzattyokat*, nem gondolván meg hogy tejjelk rosz erkölcsöket is be szíjják.” 2. kik az 6 magzattyokat tudatlansággal nevelik. Scholában nem jártatták; ezt mondván: *ő se légyen én nálam jobb (kitűnőbb) ember*. Vaj balgatag Atyák! annak inkább örülnek, hogy magadról tudósabb fiat neveltél. 3. kik az 6 fokat mesterséggel nem tanították, ezt mondván: *elég van nekem, el-élhet az én fiam mesterség nélkül is*. Ez ílylen Atyák csinálják ám fokat, tékozló fiacskák, kik sokszor, vagy kudukra jutnak, vagy nem szokván az munkára, lopnak s fel-akasztatnak. 4. kik kisdad tanuló fiacskájokat, elsőben is *roszra tanították*, így kérkedvén: *az én fiam már jó morgóska, az Annyát is meg-tudja szidni*. Jeles fiacskák az ílylen: hurczollja még meg Attyát szakállánál fogva.” 5. kik látták hallják magzattyoknak fajtalanságokat, még is elszenvedik, sőt ha megintetnek tisztekről, így szólnak: *I. Ne légyen az én gyermekemre senkinek semmi gondgya*. F(e)let. Vaj légyen: mert ha az Ó Testamentomban az el tévelyedett Számárt haza kellett vinni, sokkal inkább a fajtalan iffiakat meg kell inteni s jobbitani. II. *Nincsen nekem több annál,*

*) Erdekes ide vonatkozólag, mit a 130-dik lapon mond: „Férjélt való magzatival, mint edes Anya szívesen dajkáskodik, ha lehet maga emlídjével szoptassa: mert még az oktanál áltnál is aláhaló az olyan Anya, ki edes gyermekét tarthatná tejével s mégis Dajkával nevelti.”

*) Erre nézve a 119. lapján egy esetet beszél el: „Volt egy gonosz fiú, ki ifjúságában edes Attyát szakállánál fogva hurczolta; és midőn ő meg-öregednék, őtet is a rosz fia, szakállánál fogva a külsőbőg hurczollja, kinek így remékedik: *Elég eddig fiam, mert én is csak eddig vontam volt Attyámot szakállánál fogva.*”

B. L.

én nem sanyargatom. Fel. Szintén azért nevelled jó erkölcsben, hogy jóvendőben, hóhér kezében ne essék. Irják egy ifjú felől: mikor gonossáért halálra vitétnék, Annyának az orrát el-harapta, ily okát adván: ha te engemet kisdad koromban jól neveltél volna, nem volnék most hóhér kezében. Tanulmányok innen kényes gyermekeknek szülei. . . . 6. kik az 6 magzattyokat keserűség(gel) illetik. . . . Miképpen lézen az? Fel. 1. Mikor 6 ellenek fellettel kegyetlenek, a mint (a mit) szép édességes Atyai intéssel véghez vihetnének, ezitokkal s átockal és kemény verességgel visznek végben. 2. Mikor mások előtt feddik, dorgálják, szidják s átkozzák etc. 3. Mikor a jó indulatú iffiak az Scholában kíváncsiok; vagy tisztességes mesterségre vágyakoznak, az Atyák abban őket meg gátolják. 4. Mikor az Atyák, az 6 gyermekekre marandó jószágokat tékozlólyák; *erről is sokan sanyargatnak* ma: az *Atyám engemet mazurá tön etc.* 5. Mikor a más ember gyermekeit inkább szeretik, azokat ajándékozzák. 6. Mikor házasságot érven, házasságokban meg-gátolják, azt a személyt, a kit a fiak s leányok házassági szeretettel szeretnek, el nem hagyják venni, vagy hozzá nem engedik menni. Ezekkel s több ílyen dolgokkal, az atyák megkeserítik magzattyokat.”

Hány apra illeszthető ma is e mérték, hány van e hibák némelyikében? És ezen — hitem szerint — csak a nevelés és az ömereteknek minél nagyobb mértékben való kiterjesztése segíthet.

Eötvös Lajos.

Egy veleg.

—(Hírlapok és városi hatóság között) másutt is volt összeütközés. Régi dolog, de hadd álljon itt tanuság a napi minden levő viták között. Porosz-Silésia egyik fővárosi lapjának régóta van egy állandó rovat, melyben a közönség tagjai elő szokták adni panaszait a nyilvánosan tapasztalt hiányok és rendtelenségek ellen. Egyszer ezen lapban azon botrány véteket bírált alá, hogy a város utcáin keresztül folyó Ohla patak vize bűzhött s egész mentében undorító légkört teremt; minél fogva az a kérdés: mikép lehetne ezen bajon segíteni? — Valamely újságíró a következő számban ezen kérdésre ilyformán felelt: „A bajon segíteni a városi hatóságnak nincs hatalmában. Mert miután a hatóság engedelmével a timároczó cserző gyárai még 1460-ban a város felső részére rendeltettek: az Ohla-patak azóta azon el nem vitázható törvényes szabadalma van, hogy büdös-séget terjesztson s a kutakba átszivároghasson. A jogosan szerzett szabadalomtól pedig senkit sem lehetvén megfosztani: a városi hatóság igen bölcsen oda iparkodik, hogy a bűzös patak privi-legiuma ne csak ne bántassék, hanem hogy az utóvilágra sértetlenül átszállíttassék.” — Ezen gunyos védelemre a polgármester azonnal össze-hívta a város atyáit s nem azt határozták, hogy a sajátok be kell tölteni gyönyölő száját, hanem a timárokat meghívták, kihallgatták, s szép csendesen meggyeztek velők, hogy gyáraikat a város felső részéről eltávolítsák, az alsó részbe tegyék át, mi által a lakosság egy felette nagy kellem-tenségtől lett megmentve.

—(A vasutak az iskola szolgálatában.) A francia déli vaspálya igazgatósága a közelebb beállott iskolai év elején, olcsóbb árakon külön vonatokat rendelt oly gyermekek szállítására, kik kisebb városokból és falukból valamely központi iskolába utaznak. A francia sajtó örömmel üdvözlö a nevezett vasuti társulat ez új eszméjét, s ohajtja, hogy minden-egyéb vasut kövesse e példát az iskolavendékek szünnapjai s egyéb utainak megkönnyítésére nézve is. Valóban ideje volna — így mondanak — hogy a vasutak az államnak ne csak mindig katonai és kereske-delmi, hanem igazi polgárisádási érdekeit is szolgálják.

—(King Pao) (azaz „főváros hírnöke”) című chinai újságnak 20,000 dolgozó társa van, 1840-ben 340. évi folyama volt melyek közül min-denik 300 kötetből áll. A főszerkesztőség a fő-mandarinus van bizva. Gazdagon bőköte, jelen-leg a császári palotának négy tágas teremét tölti be.

—(New-yorkban) 1858-ban a hírlapok s időszaki folyóiratok száma száma 428-ra ment, ebből 51 naponként s 308 hetenkint jelent meg, 115,385,473 példányban évenként. Tartalomra nézve 101 szépirodalmi, 263 politikai, 37 vallási, 12 tudományos és 15 vegyes tartalmu volt.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 42-dik számához 1866.

T Á R H Á Z.

Legfelsőbb kézirat.

A múlt hét legfontosabb eseménye azon leg-felsőbb kézirat, melyet Ő cs. kir. Felsége a magyar országgyűlés összehívása ügyében az udv. kan-czellárhoz kibocsátani méltoztatott. A legfelsőbb kézirat így hangzik:

Kedves Majláth udvari kancellár! Azon áldozatok közt, melyeket a legújabbban lefolyt vízgézteljes háború-időszak szabott Rám, a ma-gyar országgyűlés elnapolása a legsúlyosabak egyike volt, mivel magyar királyságom alkot-mányeszerű állapotának végleges szabályozása, s ezáltal az össz-birodalmamban alkotmányeszerű tevékenység újrafelépítése is határozatlan időre halasztatott el.

Annál élénkebb örömmel látom a békekötés által azon lehetőséget nyújtva, hogy a f. évi jun. 24-nél kelt határozatom által, a háború bevége-zésig elnapolt magyar országgyűlést ismét össze-hívhasam.

Azon sajnos kiterjedésnél fogva, melyet az uralkodó ragály legnagyobb fájdalomra szerez-tett magyar királyságom nagy részében, különö-sen pedig annak fővárosában vett, — tartózkod-nom kell ugyan az összehívás határidejét már most meghatározni; azonban mégis megbízom önt, az arra megkívántató előintézkedések hala-déktalan előkészítésével, hogy az országgyűlés az egészségi viszonyok kedvezőbb fordulata eseté-ben nagyfontosságú tevékenységét a legrövidebb idő alatt megkezdhesse.

Továbbá megbízom önt, hogy magyar király-ságom mindazon lakosainak, kik a létezésben fe-nyegetett bírodalom védelmére önként fegyvert fogtak, legszíntébb közönömetem nyilvánítsa, s legmelegebb elismerésemnek kifejezést kölcsönöz-zon azon áldozatosok részvét számtalan bizonyít-ványait, mely vitéz hadseregem s derek szövet-séges-társaim sebesült harcosai irányában egyen-lően szeretetteljes apólasban tanúsítottak.

Az illetők bizonyosán tarthatják, hogy míg Ők ezáltal a felebaráti szeretetnek egyik legne-mesb kötelességét teljesítik, egyzersmind atyai szívemnek legmélyebb megismerésében valódi vigaszt nyújtottak. — Bécs, okt. 17. 1866.

Ferencz József, s. k.

Irodalom és művészet.

—(Jeles archaeologiai kézikönyv.) Régóta érzett szükség volt nálunk egy alkalmas kézi-könyv, mely a régiségtant, saját hazai régiségeink szem előtt tartásával ismertette, alkalmat nyujt-son a nagy közönségnek és tanba idővel bele okulni, hogy így majd kellő méltánylásban része-sülhessenek emlékeink. E hiányon most már segítve van az akadémia kiadásában megjelent „Műregészeti Kalauz, különös tekintettel Magyar-országgra” című munka által. E munka I-ő részében az őskori műregiségekre nézve fírad-hatlan régiségbuvárunk, dr. Römer, oly jeles kézikönyvet állított össze, melynek párját — mint egy szakavatott bírálója megjegyzi — hasztalan keresnők az összes irodalomban. Világos és értel-mes, összefüggő és folyékony előadás mellett, tárgyat egy behatólag oktatva, mint kimerítő-en kezeli; még illusztráló rajzai (154) száma is oly bő, hogy kétszeresen is meghaladja hasonló külföldi kézikönyvek kiadásait. Mindenütt nem-csak tárgy- és mondhatnók, korszerű bevezetésekkel tájékozza az olvasót, általánosabb és magasab-b szempontokból indul ki, de minden korszak tárg-yalásánál ismét külön mintegy összefüggő képet adja az emberi művelődés sajátos menetének és jellemző vonásainak, melyek az általa tárgyalt régiségekben mintegy tükröződnek. Íly élénk és megragadó egész életképet fest előnkbe beveze-tésül a „Kő-korba”, ennek teljes és részletes jel-lenezésével. Hasonló találunk a „Bronz-”, „Vas-” és „Római korszaknál.” E mellett kitűnőleg ha-zánkra és annak letelei alkalmazva, ezek rajzait adja, valamint mindenütt egyaránt utal a lelhe-lyekre és a gyűjteményekre, hol ezen tárgyak talál-tattak és találhatók. Ehhez számos függékben czélszerűen tanítja a régiségek áttárait, a leletek megőrzését; megismerteti a hazai régiséggyűjte-ményeket stb. E jeles könyv olcsósága (a mű ezen

első része, a nagyon csinos kiállítás mellett, csak egy forint) azt ezerek és ezerek számára megsze-rezhetővé teszi. — A „Műregészeti Kalauz” II. része Henszlmann avatott tollából a középkori egyházi építészet ismertetését adja. E rész, az ugynevezett *Archaeologia Monumentalis*, a mai újabb archaeologiai tanulmányok vívmányát ké-pezi. Míg az őskori régiségek tanát és ismerteté-sét inkább csak helyesebb módszerrel volt szükség kifejtetni, addig a középkori műem-léktant az újabb kornak ugyszólván fölfedezni kellett. Nálunk Henszlmann Imre volt az első, ki ezen emlékek iránt figyelmet gerjesztett, a kasai székesegyház 1846-ban kiadott leírásával. Azóta e tan a külföldön és itthon is páratlanul nagyot haladt; de Henszlmann e téren folyvást egyike maradt az elsőnek, ki abba újabb nézeteket és eszméket hozott, eredeti felfogást és elveket ér-vényesített, mint ezt egy nagy francia műve mellett, számos kisebb és nagyobb értekezése és leírásai, valamint e legújabb munkája is tanúsítja. Az ő kézikönyve is nagyobbára hazai műemlékek ábráival és példával magyarázza a tant, s annak ismeretével egyzersmind hazai legnevezetesebb műemlékeink ismertetését, becseit, korát és jelentőségét is megismerhetjük. A készülöben levő 3 ik kötet, *Ipolyitól* a középkori többi egyházművészetek és műregiségek ismertetését hozza. — A már meg-jelent, s számos ábrával ellátott két első rész ára 2 forint.

„(Az 1735-ki zendülés története.)” E czim alatt jelent meg egy új könyv Kolozsvárott, Papp Miklóstól. A múlt századból az a zendülés van leírva benne, melyet a vallásuk elhagyására noga-tott ráczok, a bujdosó Rákóczy némely híveivel együtt támasztottak, s mely először Békame-gyében tört ki; de hamar el lőn nyomva. Péro, Tököl, Rankó s több rácz tiszt Aradon elfogattak; nagy felségértései pör támadt, melynek folytán Pérot és több vezértársát Budán lefejez-ték. Papp Miklós szorgalmasan összeháttá köny-vében az e tárgyról szóló adatokat. A munka ára 1 ft. 20 kr.

—(Uj zenemű.) A magyar zene barátait figyelemztetjük egy közelebb Treichlinger mű-ársnál megjelent jeles zeneműre, melynek czime: „Ábránd.” Szeretlek én egyetlen egy virágom” kedvelt népdal fölött. Zongorára szerző Bartalus István. Ára 1 ft.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

—(Bortermelők közgyűlése.) A magyaror-szági bortermelők közül többen közgyűlést ohaj-tának tartani, melynek czélja lenne az ésszerű bortermelés és borkereskedés előmozdítása felett értekezni. A közgyűlés létesítése czéljából az orsz. magyar gazd. egyesülethez fordultak, s ez meg is ígérte, hogy kezdeményező lesz, s a köz-gyűlést valószínűleg már november közepére összehívja.

—(Időjárás, vetések állása.) Szeged vidé-kéről írják, hogy a száraz, esőtlen időjárás tete-mes pusztítást okoz. Az azelőtt pár héttel elvetett s már szépen kis kelt buza elszáradt és kiveszett. Hasonlóan a repce is, melynek földét most sokan buzával akarják bevetni. Ílyen szomorú híreket hallunk Félégyháza s Kecskemét vidékéről is.

Közüntézetek, egyletek.

—(A Magyarországon lakó oroszok irodalmi társulata.) A Basil-egylet okt. 1-én tartá Ungvá-rrott első közgyűlést, kir. biztos jelenlétében. A közgyűlés az egylet elnökét elgyhangulag Dobr-zsánszki Adolfot választotta meg, ki azonban nem volt jelen. Második elnök lett: Rakovskij János; első alelnök: Ladomirskij Viktor; második alelnök: Mondok János papnövelde igazgató; igaz-gató: Danijlovics János; jegyzők: Ilnatko György rendes tanár, Szabó Cyril és Kemák Viktor helyettes tanárok az ungvári gymnasium-nál. Az egylet tagjainak száma 300, az alapító tagok 80 frtot fizetnek be, a rendesek évenként 2 frtot. A közgyűlést díszlakoma követte.

—(A nemzeti színház) összes bevétele az 1866. színházi évben 231,518 ft. volt, míg a kia-dás 236,429 fira ment.

Közlekedés.

—(A pest-losonczy vasut-társulat) már föl-vette az állam által utalványozott első 400,000 ftnyi részletet. A bizottság naponként tart ülése-ket a vállalat kivételére szükséges rendszabályok megállapítása végett. Az építkezési vállalkozók már kaptak pénzt. Az újonnan alkalmazott hiva-talnokok fizetése jelentékenyen lejjebb szállítta-tott. A bizottság a legszigorubb ellenőrködést gyakorolja, s a kir. biztos minden utalványt meg-vizsgál kifizetés előtt. Az építkezési vállalkozók a nov. 3-dikán tartandó közgyűlést megtelepés-ben akarják részeseit, a mennyiben addig a pest-gödöllői vonalat helyre szándékozzák állí-tani, úgy hogy a részvényesek aznap kirándu-lást tehessenek Gödöllőre.

—(A dunagőzhajzási társulat) közhírre te-szi, hogy az ez évi utolsó gyorsjáratok Pestről lefelé okt. 30-ka és nov. 7-ke közt történnek. A személyszállítások Bécs, Linz és Pest között okt. 17-kén szűntek meg.

Mi újság?

Magyarország hercegprímása meg-halt. Esztergomból azon gyászhiat veszűk, hogy Magyarország primása a legfőbb királyi kancellárja, az apostoli és szék követé, esztergomi bíbornok-érsek nagykeri herceg Scitovszky János, 82 éves korában, ideg-széllhűdés és 12 napi gyengélkedés folytán, október 19-kén, pénteken reggel 7 óra 45 perczkor meghalozott. Áldott legyen em-lékezete!

—(Császár Ő Felsége) f. hó 18-án indult el Bécsből Morva- és Csehországba teendő körú-jára. A császár három hét alatt Münchengrätz, Jicin, Turnau, Josefstadt, Königinhof, König-grätz, Trautauau, Nachod, Reichenberg stb. vá-rosokat látogatja meg, s az utiterv szerint nov. 9-án tér vissza Bécbe.

—(Pulszky Ferencz), mint egy bécsi lap írja, mult szombat kihallgatáson volt Ő Felségénél, mely alkalommal tudtára adatott, hogy amnestiát nyert. Pulszky Bécsből Schillersdorfga ment Rothschild látogatására, s azután Florenzba uta-zik, de nemskára végleg visszatér Magyar-országba.

—(Az olaszországi magyar legiót) is fölsoz-latták. Az osztrák kormány amnestiát biztosít a hozzátérőknek.

—(Zrínyi-ünnepély Eszéken.) Eszéken okt. 10-kén ünnepelték meg Zrínyi hős halálának há-romszázados emlékét. A megelőző este Körner „Zrínyi”-jét adták elő horvát fordításban. Va-sárnap reggel 5 órakor riadóval járták be a zene-karok a nemzeti zászlókkal földízített várost. A délelőtti folytatában a belvárosi plébánia-templom-ban egyházi beszéd, ez után pedig ünnepi mise tartott. Délben a vidékről bejött nép, mely kö-zött a nemzeti öltönyű leányok különösen festői képet nyújtottak, énekelve vonult ki a városi köz-terbe, hol a nagy mezőn körülbelül 20 nyáron sült bárány s mintegy 15 akó bor volt a nép meg-vendégelésére. A díszlakomán 150 személy vett részt. Délután a városi kertben rendezett népi-nepély roppant tömeg jelenlétében folyt le.

—(A kolera-járvány Pest városában) gyors apadásban van, úgy hogy f. hó 13-án csak 44 ko-lera-betegedés és 14 halálözsi eset, 14-én 39 be-tegedés és 13 halálözsi eset, 16-án pedig 35 be-tegedés és 8 halott lett bejelentve. A Josephinum-féle kolera-főkörházba 16-án beteg már nem jött, s az ott még ápolásban álló 10 üdülő beteg közül egy sem halt meg. Az első főkölhara-kórházban a kerepesi úton jelenleg csak 38, több-nyire üdülő kolera-beteg van gyógykezelés alatt, úgy hogy a járvány tökéletes megszűnése várható.

—(Halottaskamra és bonczterem) A Rókus-kórház áttelencében halottikamrást és bonczterem építését határozta el. A helytartótanács e végre 12,000 frtot utalványozta. Az építést valószínű-leg rögtön megkezdik, miután a terv már rég kész, és el is van fogadva. Remélhetőleg a tème-tőben is fognak halottaskamrárt építeni.

VUKOVICS ÉS SZÁSZY

ujonnan nyitott

RUMBURGI VÁSZONRAKTÁRUK

a „virágkosárhoz“

váci-utca a nemzeti szálloda épületében Pesten,

ajánlja gazdag választékú rumburgi, hollandi, irlandi, creas, fehér fonál és szilézai vásznait, azok kivül asztalneműket, 6, 12, 24—36 személyre való terítkeket, törülköző és vászon-zsebkendőket, asztal- és ágylapokat, fehér és színes ágylapokat, bútorcsinát, nankingot, fehér és színes perkalit, gazdasági ruházatot, ablakfüggöny, Linon (moul) és batizt clair, sima és virágos mouslint, fehér zsinór, pique és színes parketot, mindennemű béléseket, nagy választékban kész fehérneműket, valamint minden e szakmához tartozó cikket legutányosabb szabott árak biztosítása mellett.

Vidéki megrendelések színtelen figyelemmel és pontosan teljesítettek.

Arjegyzéket kívánatra kézbesítjük.

A vászon valódiságaért kezeskedünk.

1838 (1—3)

Legolcsóbb magyar népies hirlap.

Előfizetési fölhívás

KÉPES UJSÁG

1866/7. évi, harmadik évfolyamára,

mely folyó évi október 1-jével indul meg.

Egész évi folyamára 2 frt., félévre 1 ft.

A „Képes Ujság“ megjelen minden hónap 1-ső és 16-ik napján, 32 nagy nyolczadrét hasábon, számos képpel, közhasznú és mulattató tartalommal. — A „Képes Ujság“ évfolyama októberben kezdődik. — Akár Pesten, akár vidékre, postán küldve:

előfizetési ára egész évre csak 2 ft., félévre csak 1 ft.

Tíz előfizetőre egy ingyenyéldány jár. — Az előfizetési pénzeket bérmen tesen kérjük küldeni

a „Képes Ujság“ kiadó-hivatalához,

(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

A mostani (1866/7-ik) évfolyamból még szolgálhatunk néhány tel-jes példánnyal, a kitélt föltételek mellett.

Kereskedelmi főiskolában

s nevelő-intézetemben

tanulók folyvást felvétetnek, mit ezennel a t. cz. szülők és gyámokok érdekében köztudo-másra juttatok.

RÖSER MIKLÓS,

Pesten, országot 4-ik szám alatt.

Programmok egész készséggel ingyért szolgál-tatnak ki.

1832 (1—4)

Fényképezészet.

Van szerencsénk a magas nemesség s a t. cz. közönséggel tisztelettel tudatni, hogy mi a Heller és társa (ezelőtt Barabás) fényképezési műintézetét az uri- és korona-utca szögletén 2-dik sz. alatt átvettük. — Szabad legyen e tekintetben Bécs városában szerzett jó hírnevünkre hivatkozni, s azon remény kecséget ben-nünk, miszerint itt is mint letelepedésünk új hazájában a nagy-érdemű közönséget beismert képességünk által minden tekintetben kielégíteni törekedni fogunk; s midőn a nagyérdemű közönség szíves pártolásaért s ügyünk felkarolásaért esedeznénk, tisztelettel maradjunk

Dr. Heid H. és Ronniger F.,

1799 (6—12)

fényképezészek.

A Lairitz-féle erdei-gya-pot-köszvény-vatta,

mely már ezerszeresen megpróbáltatott, 1 tébla ára 1/4 hosszú, 1/4 széles 1 ft., 1/4 tébla 25 kr.; továbbá erdei-gyapot-derek-szorítókat, betét-talpakokat, melyek igen melegítők s hordásra kellemesek, — vala-mint a Lairitz-féle gyár minden egyéb erdei-gyapot készítményeit Remdában a thüringi erdő mellett tisztelettel ajánlja

1837 (1—3) Signund József,

Pesten, városház-utca 1-ső sz. a.

Egy nevelő,

ki a főlelmi minden, és a gymnasiumi 1-ső és II-ik osztályokat több évig sikerrel tanította, hasonló állomásra ajánl-kozik — bármely vidékre. — Értekez-hetni Beregmező M.-Kaszon város jegyzőségé utján.

Mező-Kaszon, okt. hó 11-én 1866.

Sarkady István,

1827 (2—2) városjegyzője.

melyért a pesti gazdasági kiállítás érmével is jutalmaztatott, ajánlja minden óhajtott domboron véssett nével ellátva a gazdaság és birtokos uraknak jó állás mellett. A juhbelgyezők ára ezenként 40 ft., a szarvasmarhák és sertésbelgyezőké ezen-ként 50 ft. — A megrendelésnél pontos leírás és használati utasítás adatik, s illő előfiz-küldése kérietik.

FEIVEL LIPÓT.

Az amerikai mintára ujonnan javított és közkedvességben részesülő

kézi szórva-vetőgép

az alulról által 20 frtá mérsékelt árt adatik. Ezen géppel napon-kint 30—34 hold földet lehet bevetni, és mellette tapasztalt gazdák észlelése szerint a mag fele megkíméltetik. Továbbá a legnagyobb választékban mindig készen állanak mindennemű vasbútorok, takaréktűzhelyek, tüzelőes, betörés ellen biztos pénzszekré-nyek és soknemű lakatosárak. — Építészeti, gépészeti, és egyéb lakatosmunkák a lehető leggyorsabban és legolcsóbban tel-jesítettek. — Gyakran felszólítottam, hogy az eddig használt juh-belgyezési minták helyébe valami hasznosabbat a gyakorlatibbat találjak fel, melynek utánjárása lehetetlen volna. — Ezenel van sze-rensem a t. cz. gazda uraknak tudomására adni, miszerint nekem sikerült egy belgyezeti jegyet feltalálni, mely az eddig használt jegyekre nézve azon előnyben van, hogy a juhászok pajkosságát megsemmisíti, aztán az utánjárás lehetetlen, s végre a juhot e jegytől csak a full elvárással lehet megfosztani. Megfigyelmeztető e jegyek olcsó ára. E jegyeknek ára ezer száma 40 ft., egy a jegyek-hez szükséges forgó külön 1 ft., a tulajdonos névbélyegére 1 ft. 50 kr. E jegyekkel a szarvasmarha és sertés is belgyeztetethetik, csak ama különbséggel, hogy a jegyeknek ezen esetben erősebbnek kell lenniök, s ez ezer 50 forintba kerül. — Szíves megren-deléséknél illendő foglaló kérietik.

1823 (1—3)

FEIVEL LIPÓT,

vasbútor-, gép- s takaréktűzhely-gyára; sip-utca 22. sz. a.

Raktára: Erzsébet-tér 10. sz. a. Pesten.

Cs. k. osztrák szabad. első amerikai és angolszászi szabadalmazott

ANATHERIN-SZAJVIZ

POPP J.G.

gyakorló fogorvostól.

Bécsben, Stadt, Bognergasse 2. szám.

Ára egy üvegnek 1 ft. 40 kr. Pakolásért 20 kr.

Ezen jeles készítmény 15 évi fennállása óta még Európán túl is terjedést és hirt szerzett magának. Ennek használata különösen jónak bizonyult mindennemű fogfájás ellen, szájjal gyengye részeinek minden betegségei ellen, a fogak mozgása, könnyen vérző beteges iny, odvasság és scorbut ellen. Feloldja a nyálát, mi által a fogakoni kőképződés el lesz távolítva, üdítőleg és az izletrre javítólag hat a szájban, és elhárítja a szájjal kellemetlen szagát, mely mesterséges vagy odvas fogak, étel vagy dohányzás által származik. Mintán ezen szajviz a fogakra és szájrészekre semmi tekintetben elgyöngítőlőleg vagy marólag nem hat, a szájnak mint tisztító szer a legkínzóbb szolgálatokat teszi, s annak minden részeit tökéletes egészség-ben és épségben egész a késő korig megtartja. — Bizonyítványokban nagytekint-tű orvosi egyéniségek részéről ennek ártalmatlansága és jelessége elismertetik, és használata számos jóhírű orvosok által rendeltetik is.

Fogón az odvas fogak olmozására, ára 2 ft. 10 kr.

Anatherin-fogpasta, ára 1 ft. 22 kr.

Nővényl fogpor, ára 63 krajczár.

Kaphatók Pesten: TÖRÖK J. gyógyszerész urnál, király-utca 8. sz. Ver-tessey Sándor illatszárú urnál, Unschuld Ede urnál váci-utca 2. sz., Molnár János urnál, Lueft M. illatszárú urnál, Thalmyer A. és társa, Hofmann K., Balitzky Sándor urnánál. Budán: Grünberg udv. gyógyszerész urnál, és Rath gyógyszerész urnál, Tábán, külvárosban. 1725 (12—12)

Az első magyar SELYEM- ÉS NEMEZ-KALAP GYÁRI-RAKTÁRÁBÓL

Skriván Venczel

PESTEN.

1833 (1—3)

Főraktár: kigyó-tér. Gyári helyiség: stáció-utca 34. szám alatt.

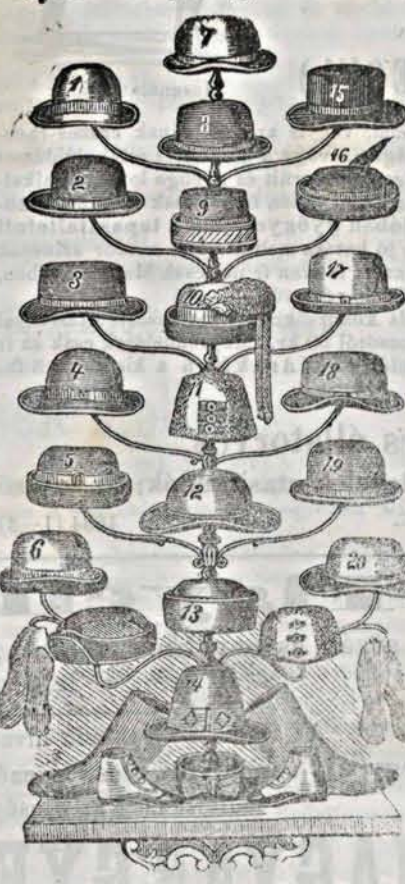
Nagy választékú raktár, mindennemű selyem- és nemezkalapokból, urak, ur-hölgyek és gyermekek számára, saját és külföldi gyártermények, kelme-vadász-kalapok, hazi- és vadász-szippak, kucsmák, nyakkendők, uti-nemez-topánkák, egy-szinte nemez-czipők börtalpak, papu-csok és egészségi nemeztopánkák.

Az összes formák az alatti számok szerint kaphatók. Vidéki megrendeléseknél a mel-lette álló számok pontos kitétele mellett, még a kalapok árát, színt és a fejnagyságát meg-jegyezni kérijük.

Kalapok, festés, tisztítás vagy divatosít-tás végett a legnagyobb készséggel elfo-gadtatnak és gyorsan elkészítetnek.

1. szám legújabb forma, egész kemény, fe-kete vagy szürke színben 3, 4—5 ftig.
2. „ széles karimával, egészen lágy, fe-kete vagy szürke színű 3, 4—5 ftig.
3. „ kemény, fekete vagy szürke színben 2 ft. 50 kr., 3—5 ftig.
4. „ egész kemény vagy szürke színben 2 ft. 50 kr., 3—5 ftig.
5. „ félkemény vagy szürke színben se-lyemmel bélelve 2 ft. 50 kr., 3, 4—4 ft. 50 kr., selyem- és bársonnyal be-keztetve 4, 50 kr.—5 ftig, legdinomabb 6 ft., nem bekeztetve 2 ft. 50 kr., 3—4 ftig.
6. „ félkemény vagy egész lágy, fekete és szürke színben 8 ft. 50 kr., 4—5 ftig.
7. „ félkemény vagy egész lágy 2 ft. 50 kr. egész 3—4 ft. 50 krig.
8. „ félkemény vagy egész lágy 3—5 ftig.
9. „ Inaskalap fekete kemény 3, 4, 5, 6 ft.

Nagybani és darabonkinti eladás.

10. szám kocsiskalap csak feketén és kemény 2 ft. 50 kr., 3—6 ftig.
11. „ Kucsmá 2 ft. 50 kr., finom Astrakán 5 ft., Persian 5, 6—8 ftig.
12. „ Kalapok tiszt. papok számára egy-szerű 4—5 ftig, selyem-nemezben finom 5—6 ft.
13. „ Egész lágy, fekete 3, 3 ft. 50 kr., 4 ftig, szürke 2 ft. 50 kr., 3—4 ftig, zöld 4 ft., barna 2 ft. 50 kr., 3 ft. 50 krig.
14. „ Vadász-kalap kelméből szürke, zöld bekeztetve egész lágy, stájerforma, finomul felcsizfítva 6 ft., szürke nemezben 3, 4—5 ftig, zöld nemez-ből 3, 4—5 ftig.
15. „ Selyem-kalap fekete kemény 3, 4—5 ft. 50 krig.
16. „ Selyem-kalap fekete kemény 3, 4—5 ft. 50 krig.
17. „ fekete és szürke félkemény, egész lágy 3, 4—5 ft.
18. „ egész kemény, fekete csak 3, 4—5 ft.
19. „ fekete félkemény, egész lágy 4—5 ft.
20. „ Utazó forma, széles, lágy vagy fél-kemény, világ-szürke, sötét-zöld, vagy fekete 2 ft. 50 kr. 3—5 ft.

Gyermekek-kalapok kaphatók, 4. számú egész kemény, fekete kockás szalaggal, vörös, fekete vagy fehér 2 ft. 90 kr., 3 ft. 50 kr. 5. számú fekete vagy szürke, selyem vagy bársonnyal felkeztetve 3 ftal, vékony szalaggal 2 ft., 2 ft. 50 kr. 3 ftig. 7. számú fe-kete vagy szürke 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft. Leg-kisebb gyermekek számára felálló karimával fekete vagy szürke 2 ft. 50 kr., 3 ft., színt olyanok tiszta fehér 5—6 ftig.

Biztos és gyors kitétele

patkányok s egereknek,

Egy darab ára 50 kr. a. é. F 1810 (6—17)

egy cs. kir. kitétele, szab. patkány- s egerekről az által gyártva formában.

Valódi minőségben kapható:

PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a. továbbá:

N. Beeskerék: Nedelkovich, Csankornyán: Kárász A. — Eperjesen: Zsem-bory J. — Jászovác: Dudovics J. — Keszthelyen: Wünsch F. — Kolozsvárt: Wolf J. — Pozsonyban: Scherz Flópp. — Sopronban: Pachhofer. — Soborsin: Franke A. — Varasdon: Halter D. F. — Verőcezen: Bécs J. K. urnál.

Egri vörösborkok

és Egri szőlővesszők

vörös és fehér gyökere 100 db. 1—2 frtig, vörös és fehér sima 100 db. 40—60 krig bármily mennyiségben kaphatók

SIR ANTAL

kereskedő és bortermesztől Egerben.

1836 (1—3)

Előfizetési fölhívás

JOGTUDOMÁNYI KÖZLÖNY

1866-dik utolsó évnegyedi folyamára.

Előfizetési ára évnegyedre (okt.—decz.) 2 ft.

Kitünőbb szaktudósaink, s közöttök:

Baintner Janos, Csatsko Imre, Fogarassy Janos, Greguss Ágost, Hegedűs Can-did, Horváth Boldizsár, Horváth Mihály, Hunfalvy Janos, Karvassy Ágoston, Kautz Gyula, Konek Sándor, Nagy Iván, Pauler Tivadar, Sahayda Janos, Szentkirályi Mór, Szentey Gyusztáv, Szilágyi Sándor, Szinovacz György, Tóth Lőrincz, Wenzel Gusztáv stb. urak szíves közreműködése mellett kiadja

Heckenast Gusztáv, Ökröss Bálint.

A „Jogtudományi Közlöny“ teljesszámu példányaival még folyvást szolgálhatunk.

Előfizetési föltételek:

Egész évre (jan.—decz.) 8 ft.

Félévre (jul.—decz.) 4 ft.

Figyelmeztetnek egyszersmind mind azon tiszt. előfizetők, kik-nek előfizetéseik szeptember végével lejárnak, hogy a nyomandó példányok mennyisége s a lapok folytonos kiadhatósága tekintetéből — előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek.

A pénzes levelek bérmentes küldése kérietik.

A „Jogtudományi Közlöny“ kiadó-hivatala (Pest, egyetem-utca 4. sz. a.)

Helyiség-változtatás.

A Pachl János-féle zongoraterem,

1866-ik évi Szent-Mihály nap óta a t. cz. közönség nagyobb kényelmére feldunasoron 1-ső sz. alatti „Licinius“hoz címzett házban létezik

földszint!!!

az udvarban balra.

Nagy választék a legjobb szárny- sat. zongorákból, szilárd szol-gálatot s legutányosb árakat biztosít a 40 év óta fenálló s jó hírnek örvendő fentebbi cég.

1813 (3—4)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek, és minden könyvtárunknál kaphatók:

Érdekes történelmi munkák:

ERDÉLYORSZÁG TÖRTÉNETE

tekintettel

MIVELŐDÉSÉRE.

Irta Szilágyi Sándor.

(Báthori István és Bethlen Gábor fejedelmek arcképeivel.)

Két kötet. 8-rét (XV és 464; VIII és 511 lap füzve 4 ft. Diszkötésben 6 ft.

Magyarország történelme után kétségtelenül Erdélyországé bir reánk legnagyobb érdekekkel, mert Erdély Magyarországának testvérhazája, s talán nemskára egy honná fognak egyesülni.

Szerző e munkához nemcsak magánosok gyűjteményeit használta, hanem az aka-démiaéiból, az erdélyi múzeum-egyletéből, a f. k. kormányzatok levéltárából is sok új adatot derített ki: különösen pedig, rendelkezésére állván másfél száz török levél pon-tos fordítása, Erdélynek Törökországhoz való viszonyát oly hiven és kimerítőleg fejte-tte ki, mint azt senki más előtte nem volt képes tenni. Ezenkívül szerző igen sikerültlen tudta párosítani a történetiíró komoly irását a regényíró érdekes modorával, s így azt hisszük, hogy e könyv közkedveltséget fog nyerni a nagy közönség előtt.

Salamon Ferencz. Az első Zrínyiek. Czimképes kiadás. 8-rét (XVI és 659 lap) borítékba füzve 3 ft. Diszkötésben 4 ft.

Salamon Ferencz. Magyarország a török hódítás korában. Nagy 8-rét (431 lap) borítékba füzve 2 ft. 80 kr.

Magyar történelmi emlékek. Kiadja Szalay László. Nagy 8-rét.

I. Kemény Janos erdélyi fejedelem éneletírása. (541 lap) füzve 4 ft. 20 kr.

II. III. Gróf Bethlen Miklos éneletírása. Két kötet. (555; 434 lap) füzve 8 ft. 40 kr.

IV. V. Gróf Károlyi Sándor éneletírása és naplójegyzetei. Pulay Jánosnak a szatmári békeségről írt munkája. Két kötet. (XXIV és 390; 506 lap) füzve 8 ft. 40 kr.

Guizot Ferencz. Az angol forradalom története I. Károly haláláig.

Fordította dr. Felső György. Czimképes kiadás. 8-rét (489 lap) füzve 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Schiller Frigyes. A harminczéves háboru története. Fordította Török István. Czimképes kiadás. 8-rét (423 lap) füzve 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Weber G., dr. A világ történet tankönyve. Tekintettel a miveltégre, irodalomra és vallásra. A tizedik bővített kiadás után magyarítva.

I. kötet: Az óvilág története. (IV, 502 lap, nagy 8-rét) füzve 2 ft. 40 kr.

II. kötet: A népvándorlás és az egyistenhívés megalapítása. A középkor. (400 lap) füzve 2 ft. 40 kr.

III. kötet: Az újkor története a francia forradalomig. (379 lap) füzve 2 ft.

IV. (utolsó) kötet: Sajtó alatt.

Nádor-emlék. József cs. k. főherczeg Magyarország felszázados ná-dorának élete. Irta Horváth Mihály. Pályakepész főherczeg József nádor életé-ből. Irta Garay János. 4-rét (VIII és 196 lap). Aranyozott diszkötésben 6 ft.

Minden a kiadó-hivatalnál legalább 2 ft. értékig tett megrendelés bérmentve küldetik meg.

1744 (2—6)

Lótulajdonosok különös figyelmébe ajánlatik

Ottófi Lipót
(ezelőtt Ottenreiter)
CSÚZ-ELLENES ÍRJA
lovak számára.
(LINIMENTUM ANTI-RHEUMATICUM EQUI.)

Ezen hathatós gyógyszer, mely lovaknál akár frissen támadott, akár idült rokkantságnál, vagyis azok lábainak csúszos-rheumatisz gyulladásánál, marulások, rándulások és bokacsúszásoknál, lapoczkák s keresztbenaságnál, vagy a meghűtés által előidézett bármely csúszos fessésség ellen, indaganatnál, idősb elgyengült vagy kisgyógyult, kimerült és gyenge lovaknál alkalmasan alkalmazva, és ezen elősorolt bajoknak eddig még hallatlan gyors és tökéletes gyógyulást hozza létre. Ezen ír nemcsak magánbizonyítványok által, hanem a pesti m. k. állatgyógyintézet által megvizsgáltatott s valóban gyógyszerjének tapasztaltatott s hivatalos bizonyítvány által megerősített. — Mintán ezen ír alkalmazásánál gyors és jó hatása miatt elismerésben részesült, hanem az ausztriai birodalmon túl is a legkedvezőbb fogadtatott és jó hatása miatt elismerésben részesült.

Ezen ír kapható, alulról címzett, nevemmel ellátott pecsétlenyomóval lepecsételt köcsörökben a használati utasítással együtt. Ára egy kis korsónak 2 ft 50 kr., nagyra 4 ft 50 kr., az elmásházás minden egyes korsóval 30 kr. Megrendelések csak az ír s elmásházási értékeknek posta-díjmentes megküldésével azonnal pontosan teljesítenek. Belföldi raktárakban a kis korsó 3 ft., a nagy 5 ft., Kúlföldön az ottani lapok hirdetése szerint.

OTTOFI LIPÓT, okleveles állatorvos,
Pesten, kis hid-utca 3. sz., a hová a megrendelések és levelek utasítandók; az utolsó
posta megjegyzése kéri.

STROBL ÉS BARIS
gazdasági gépgyára Pesten, Ferencváros 2 nyulutca 2-ik sz. a.

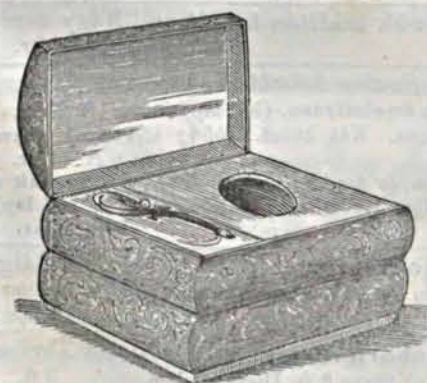
SZECSKAVÁGÓGÉPEIT,

melyek a tekintetes ítélobírósg jelentése szerint Pesten 1865-ik évi októberben tartott verseny-kiallításban a köztelken a legkifinomott és legegyszerűbbeknek ismeretesei, az ósi és téli idényre ezéna, szalma és kukoricaaszar megvagdálására; nem kevésbé a fonnebbi gyárban készített

repavágó és kukorica-morzsoló gépeit,

ekéit és hirtveves szelelő- és tisztító-rostait.

A raktár létezik: KANTZ ADOLF és MÓR uraknál Pesten, országút 48. sz., Nagyváradon barátkotca 4. sz. a. 1688 (2-2)

Fel nem lobbanó
PETROLEUM,
nagyban és kisebb mennyiségben eladásra folyvást készen található

KORTSÁK J.
bádogos-mesternél
PESTEN,

Ferenciek-tere 1-5 sz. alatt, készíti egyszerűen szagatlan házi- és szoba-űrszékkeit, darabját 15 ftől 50 ftig a legújabb forma és szélszerű szerkezet szerint — még pedig azon kikötéssel, ha céljoknak meg nem felelnek, — azokat visszaveszi; készít továbbá mindennemű

épület-munkálatokat,

u. m.: ház-fedelzetteket, csatornákat, könyököket, padlás-ablakokat, bádog, horgany és vörösréz, — aranykeszkeseket olomból, itthelyt s a vidékre. Nagy raktárt tart végre petroleum, salón- és moderater-lámpák, házi, udvari- és lépcső-lámpák, mindennemű kávé- és tea-főző-gépekből, lakozott tácakból, és minden az ő mesterségbe vágó árucikkekből; elvállal minden kijavításokat, és igéri a legmáltányosabb árakat, mindfogva a nagyérdemű közönség szíves látogatását kikéri. 1817 (3-6)

Köszgyűlés.

A pesti hazai első takarékpénztár igazgató választmánya által mai napra szabályszüreg egybehívott rendkívüli közgyűlés — miután a részvényes urak az alapszabályok 1-5 fejezete 4-ik szakaszában meghatározott számmal nem voltak jelen — meg nem tartathatván, a felhívott 4-ik szakasz értelmében újabb f. október hó 24-ik napja délutáni 3 órájára ezenel tisztelettel azon megjegyzéssel hívatnak meg, miszerint ekkor a jelenlévők tekintet nélkül azok számára, érvényesen határozandak.

Tárgyai leendnek:
1. ör. Az intézet telkének egészbeni beépítése, és
2. ör. Az intézet pénzkészletének elhelyezése iránti javaslatok a választmányának. Kelt Pesten, 1866. évi október hó 10-én.
Hajós József s. k.
igazgató.
Rákóczi János s. k.
titkár.

Mindennemű
takarópapiros
(Makulatur)
kapható Pesten, egyetem-utca 4-ik sz.

Figyelmeztetés

az atyák és anyákhoz, tanítók, nevelők s minden hitfelekezetű lelkészekhez.

Az alulírt könyvkiadó-hivatal mult évi júliushó végével egy új, rendkívüli olcsó s szélszerűen elrendezett folyóiratot indított meg az ifjúság számára e cím alatt:

MAGYAR GYERMEKBARÁT.
Új havi folyóirat

8—14 éves minden felekezetű magyar fiúk és leányok számára.

Mint hogy a „Magyar Gyermekbarát” első évi előzetési ideje e folyó évi június végével már letelén, — tisztelettel kértnek az illetők, hogy övéik számára az előzetest megújítani sziveskedjenek.

Egy egész évi folyamnak vagyis 12 füzetnek az előzetési ára (1866. júliushótl kezdve 1867. június végéig) csak 2 forint.

A „Magyar Gyermekbarát” első évi teljes számaival még folyvást szolgálhatunk. Előzetési ára szinte csak 2 forint, mely bérmentesítve küldetik meg.

Tíz előzetett példányra egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk. — A pénzeslevelek bérmentes küldése kéri.

Heckenast Gusztáv,

a „Magyar Gyermekbarát” kiadó-tulajdonosa.
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

A ROB-LAFECTEUR

Francia-, Osztrák-, Oroszország- és Belgiumban egyedül elismert tulajdonságairól kellő felvilágosítást nyújt a minden könyvtárnál és ügynököknél kapható ily című kiadvány: „Brochure über die vegetabilische Heilmethode des Dr. Boyveau-Laffecteur.”

A Rob-Laffecteur, melynek hathatósága csaknem évszázad óta el van ismerve — vértisztító növényi szörp, mert könnyen emészthető és izlése nézve igen kellemes. Ezen Rob a borbetegségek, valamint általában a megromlott nyelvek és vér által előidézett bajok gyógyítására, minden ország legelső orvosai által a legjobban ajánlatik.

A szárazgyökérből készült hashajtó szörpöt (Syrup Sassaparilla) stb. messze fölülmulja, s egyszerűen helyettesíti a halmájolajat (Lebertran), az antiscorbuticus szörpöt, valamint a hamiblagot is (Jod-Kalium).

E vértisztító növényi szörp csak akkor valódi, ha ezen aláírással van ellátva: „Girandea de St. Gervais.” Alaposan és rövid idő alatt minden egyéb merkurialis anyagok használata nélkül gyógyít újabb és elévült ragályos nyavalyákat.

Kapható PESTEN: Török József gyógyszerész urnál a király-utczában 7. sz. BUDÁN: Bakats L. V. udvari gyógyszerésztárában. TEMESVÁROTT: Pecher J. E.
A központi raktár létezik Párisban, dr. Girandea de St. Gervais-nál, rue Richer, Nro 12. — Hamisítások ellen óvást tétetik. Minden előforduló esetekben a szalag elküldendő, melylyel a dugasz borítva van, és melyen az aláírás: Girandea de St. Gervais található. 1729 (9-12)

Valódi Souhong és Pecco-virág-

THEÁKAT,

valamint legkifinomott minőségű

rhum, cognac és valódi

francia sósorszeszt 1822 (2-10)

(Franzbranntwein)

HOLLOSY GYULA

Pesten, Dorottya-utca Wurmudvar.

tisztelettel ajánl

PIRNITZER TESTVÉREK

pénzváltó- és bizomány-üzlete Pesten, Dorottya-utca 10-ik szám alatt,

foglalkozik:

1. Mindennemű állam- és iparpapírok, sorsjegyek, földterhermentesítési és elsőbbségi kötvények, záloglevelek, arany- s ezüstpénzmekek, bankjegyek és devisek bevásárlásával s eladásával.
2. Magyar bank- és iparpapírok bevásárlásával s eladásával.
3. Mindennemű értékpapírokra kölcsönadással s az előlegezett összeg vagy egyzerre, vagy részletként fizethető vissza.
4. Utalványok s hitellevelek kibocsátásával, Európa bármely váltópénzére, tetszés szerinti látra.
5. Lejáró szelvények és kötelevények beváltásával s kihuzott sorsjegyek leszámlításával.
6. Kiszorolható mindennemű értékpapírok megvizsgálásával.
7. Működési körünkbe vágó minden megbízások elvállalásával s azok elintézésével, a pesti, bécsi s külföldi borszármára.

a legmáltányosb föltételek alatt.

Ajánljuk továbbá értékpapíraink bevásárlását

részletfizetések mellett,

mint azok legkifinomott beszerzési módját. — Az összegek, valamint a fizetési határidők egészen a vevők tetszése szerint osztanak fel, kiszorolható értékpapíroknál, az első részlet befizetésével a netaláni nyeresémet már a vevőnek azonnal s egyedi birtokába esik.

Kamatkozó papírok azonban azon előnyt nyújtják, hogy a szelvények a vevő birtokába mennek át, s így a beszedendő kamatok csaknem azon összeg-többséget, melyekkel az értékpapírok a napi árfolyam szerint magasban vásároltattak meg, egysúlyozzák. Hogy a t. c. közönségnek bármennemű sorsjegyek beszerzése megkönnyített-hessék, s hogy mindenkinek alkalom nyújthatassék, csekély havi részlet-fizetéssel saját választása szerint egyidejűleg legalább is 5 darab különmemű sorsjegyeknek birtokába juthatni, alább következő összeállításokat rendeztünk:

- 4 1/2 ft. havonként: 1 Windischgrätz-, Waldstein-, Como-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
6 " " 1 Salm-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
7 " " 1 1864-iki 50 fto, Pálffy-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsj.
8 " " 1 4% trieszti 50 fto, Como-, Pálffy-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy.
9 1/2 " " 1 1839. 50 fto, Salm-, Pálffy-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsjegy.
9 " " Eszterházy-, Clary-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
10 " " 1 4% gőzhajózási, budai, Waldstein-, Windischgrätz-, Rudolf-sorsj.
10 1/2 " " 1 1864-iki 100 fto, Pálffy-, Waldstein-, Windischgrätz-, Keglevich-sj.
11 " " 4 trieszti 100 fto, Salm-, Genois-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy.
12 " " 1 hitel, 1864-iki 50 fto, Salm-, Waldstein-, Keglevich-sorsjegy.
14 " " 1 1860-iki 100 fto, 1864-iki 100 fto, Salm-, Genois-, Rudolf-sorsj.
16 " " 1 hitel, 1860-iki 100 fto, 1864-iki 50 fto, Salm-, Rudolf-sorsjegy.
18 " " 1 4% 1864-1250 fto, 1864-150 fto, Clary-, Waldstein-, Keglevich-s.
22 " " 1 hitel, 1860-iki 100 fto, 1864-iki 100 fto, 1839-iki 50 fto sorsj.
24 " " 1 1839-iki egész, Salm-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
30 " " 5% 1860-iki 500 fto, 1864-iki 50 fto, Genois-, Clary-, Rudolf-sj.

Különösen előnyösek az általunk rendezett

társasjátékok 10 részesre,

melynél a részvevők mindegyike vagy 20 hó alatt havonkénti, vagy 20 hó alatt 1/4 évenkénti részletben egyenlő ösletet fizet. Az első részlet lefizetése alkalmával a részvevők

Részletes sorshuzási tervek, valamint részletfizetési programok ingyért szolgáltatnak ki.

WALSER FERENCZ
harangöntő,

nagykereszt-utca 3-dik szám alatt

PESTEN,

ajánlja magát

a t. c. közönség és érdemes községeknek tetszés szerinti nagyságu s tiszta egész összhangzatu

harangok

valamint a legújabb szerkezetű

tüzi-fecskendők készítésére.

Az én találmányom módja szerint megújított és a magas kormány által szabadalmazott öntött-vaskalappal ellátott harangok a legnagyobb előnyt nyújtják, mert koronájuk, azaz kalapjuk fordítható, és így a harang nyelvének felütési helyét megváltoztathatván, a harang megrepedése lehetetlen s legnagyobb tartósságra

biztosítottatik, azonkívül az újonnan szerkesztett és szabadalmazott surlódásmint persely által, mely igen könnyen fordul, a harangozás is igen kevés erő igényel; továbbá a torony szilárdaságát sem rongálja, mert könnyű forgása által a harang-
lábát legkevésbé sem ingatja meg. Az ily módon felszerelt harangot tökéletesen kilóditani lehet, mely által a hang is egészen kitö-
lül, s így teljes hangját és erejét éri el; minden zavart hang és az ily ijesztő kongás pedig, mely tökéletesen ki nem löditható-
harangoknál előfordulni szokott, teljesen elmarad.
Kivánatra öreg harangok is megváltoztathatnak új rendszerem szerint, és új felszereléssel láttatnak el a legutányosb áron.

Régi pénzeket

és mindennemű régiséget, drágakövet, gyöngyöt, zsmekövel, aranyat, ezüstöt, ásványokat vessz és cserél a legmagasb áron. 1788 (3-4)

Régiségek és természetiek irodája,

Pesten, Dorottya-utca a Lloyd épületben, 14. sz. a.,

hol egy nagy választéku raktár mindennemű régiségek, régi pénzek, gombok, övek és mentekötők, a legolcsóbb áron, ugyanint egy nagy raktár ásványok, lepkek, bogarak, madárbőrök, tojások, s szeművek is található.

Titkos 1778 (8-12)

betegségeket

még makacs és üdült bajokat is egy körödben, mint magán gyakorlat folytan több ezer betegen legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalosan vagy életmódjában gátoltatnék, gyöke-
resen, biztosan és gyorsan gyógyít Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. sz. Medetz-házban, 1-5 emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.

ÁRJEYZÉKE LEGUJABB MAGYAR KÖNYVEKNEK,

HECKENAST GUSZTÁV

Kiadó-hivatalában Pesten, egyetem-utca 4-ik szám alatt megjelentek, és minden könyvkereskedésben kaphatók:

Szilágyi Sándor. Erdélyország története, tekintettel művelődésére. Czimképes kiadás. Két kötet: (XV és 462; VIII és 511 lap), fűzve 4 ft. Diszkötésben 6 ft.

Guizot Ferencz. Az angol forradalom története I. Károly haláláig. Fordította dr. Fésüs György. Czimképes kiadás. (489 lap), fűzve 2 ft. Diszkötésben 3 ft.

Kautz Gyula. Nemzetgazdaságunk s a vámpolitika folytonos tekintettel törvényhozási foladatainkra és társadalmi teendőinkre az anyagi érdekek terén (a m. tud. akadémia által 1000 ft. díjjal koszorúzott pályamunka. Nagy 8-rét. (VII és 678 lap) 4 ft. 50 kr.

Mohl Róbert. Az államtudományok encyclopaediája. Fordította Löw Tóbiás. Nagy 8-rét (496 lap), fűzve 4 ft.

Horváth Mihály. Nádor-émlék. József cs. kir. főherceg Magyarország felszázados nádorának élete. Pályaképek főherceg József nádor életéből. Irta Garay János. (József nádor arcképevel), (4-rét (VIII és 196 lap). Diszesen kötve 6 ft.

Széchenyi István, gróf. Pesti por és sár. Toldalekul: a budapesti lánczid, s a helytartósági közlekedési osztály genesis. Nagy 8-rét (264 lap), fűzve 2 ft.

Cassius. Magyarország fővárosa. Budapest leírása, 34 képpel. (60 lap, nagy 4-rét) 60 kr.

Rajka Teréz. Költemények. (12-rét, X és 200 lap), fűzve 1 ft. 20 kr.

Fáy András. A Halmay család. Erkölcsei és tudományos olvasmány növekedék és nemnövekedék számára. Második olcsóbb kiadás. (XVI és 572 lap, 8-rét), 9 színezett növényrajzzal. Képes borítékba kötve 2 ft. 40 kr.

Warga János. A bölcsészettan történetének alapvonalai. Második javított kiadás. Nagy 8-rét (VII és 264 lap), fűzve 1 ft. 80 kr.

Kis nemzeti muzeum:

1. Magyar dalnok. A legszebb dalok, románcok, balladák s egyéb szavalásra alkalmas költemények gyűjteménye. (VIII és 376 lap, 16-rét), fűzve 50 kr.
2. és 3. Kisfaludy Károly válogatott munkái két kötetben. I. Versek és elbeszélések. II. Színművek. (318, 382 lap, 16-rét), fűzve 1 ft.
4. Regénygyökök. Jósika Miklós legszebb beszédei a magyar nép és ifjúság számára. Egy kötetben. (VIII és 342 lap, 16-rét), fűzve 50 kr.

Hoffmann Ferencz. 50 kis mese. Jó kis fiúk és jó leányok számára. Közli mesélő bácsi. (12-rét, 90 lap), 5 színezett képpel. Képes borítékba kötve 80 kr.

Hoffmann Ferencz. A kis regélő. 50 új kis mese jó kis fiúk és jó leányok számára. Közli mesélő bácsi. (12-rét, 115 lap) 5 színezett képpel. Képes borítékba kötve 80 kr.

Lukács Pál. Erdélyi kis utazó 9-12 éves gyermekek számára. Számos fametszvényvel. (96 lap, 16-rét). Képes borítékba kötve 50 kr.

Györy Vilmos. Emlékkönyv a confirmációhoz készülő protestáns hajadonok számára. Egy aczélmetszettel. (290 lap, 16-rét). Vásonkötésben, aranszegélyvel 1 ft. 20 kr. Diszkötésben kapcsolással 2 ft. 40 kr.

Salamon Ferencz. Az első Zrinyiek. A szigetvári hős arcképevel. 8-rét (XVI és 659 lap) fűzve 3 ft. Diszkötésben 4 ft.

Salamon Ferencz. Magyarország a török hódítás korában. Nagy 8-rét. (431 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. 80 kr.

Magyar politika. (Röpirat.) Nagy 8-rét. Ára 40 kr.

Figyelemztetés a t. cz. vidéki közönség számára, különösen oly helyekre nézve, a hol könyvkereskedés nincs. — Megrendelések a fennhirdetett könyvekre egyenesen a fennevezett kiadó-hivatalhoz intézhetők, a mely a szétküldést pontosan posta-uton eszközöndi, és pedig azon esetben, ha a megrendelt könyvek összege legalább 2 ftot tesz, bérmentesen. Az illető összeg vagy előre beküldendő a kiadó-hivatalhoz, vagy a könyvek átvételkor a posta-hivatalnak kifizetendő.

Kimerítő árjegyzékek ingyen!

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatala.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1866 (egyetem-utca 4-ik szám alatt).

43-ik szám.

Tizenharmadik évfolyam.

Pest, október 28-án 1866.

Előfizetési feltételek 1866-dik évre: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft. — Csúpan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csúpan Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokot illetően, 1866. január 1-től kezdve: Egy, négyezer hasábját petít sor ára, vagy annak helye egyszeri ígértől 10 krba; háromszori vagy többszöri ígértől csak 7 krba számítatik. — Külföldre nézve kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Hamburg és Altonában: Haasensteins és Vogler. — M. Frankfurtban: Jaeger könyvkereskedése; Bécsben: Oppelk Alajos. — Bélyeg-díj, külön minden ígértől után 30 ujkr.

Scitovszky Keresztély János,

Magyarország herceg-primása. (1785-1866.)

Scitovszky János herceg-primás arc-képét és életrajzát egyik régebbi évfolyamunkban vették olvasóink; bekövetkezett halála azonban most ismét azon kötelességet rója reánk, hogy hosszú életpályája emlékeztét fölleveintsük.

Scitovszky János 1785. évi november 1-ső napján született Abaujmegye egyik kis helységében, Bélián, hol atyja iskolamester volt, s az első oktatást édes atyjától nyerte. Az atyai oktatás által nyert ismereteivel a jolsvai gymnáziumba vétetett föl, melyet di-cserelesen kitanulván, Rozsnyón fejezte be iskolai pályáját.

Rozsnyó átalában véve nevezetes szerepet játszik Scitovszky életében. Ott végezte iskolai pályáját, ott vétetett be az egyház-megye papnöveldéjébe 1804-ben, ott szenteltetett föl 1809-ben pappá, s tústént kinevezetett a rozsnyói püspöki lyceumba a bölcsészeti és mathesis tanárául; mint rozsnyói tanár tett a pesti egyetemenél 1813-ban theol. tudori szigorlatot s két év múlva a theologiai tanszéken foglalt helyet. 1824-ben a rozsnyói káptalan kanonokává, három év múlva pedig (1827-ben) rozsnyói megyés püspökké nevezetett ki. A történelmi igazság érdekében meg kell itt jegyeznünk, hogy a fiatal rozsnyói püspök oly buzgalmat fejtett ki főpásztori körében az akkori időben mind az országgyűléseken, mind főképp a megyetermekben oly nagy zajt okozott vegyeshá-

zassági ügyben, hogy azon vármegyékben, melyekre a rozsnyói püspöki megye kiterjed, a zöld asztal körül kevés népszerűsége volt.

1838-ban a szerényebb jövedelmű rozsnyói püspökségből a megürült pécsi püspökségbe tétetett át, s ott élte át az 1848. és 1849-iki mozgalmas időt. 1849-iki június 21-kén az esztergami érsekséget, mely az ország hercegprimási főméltóságával van összekapcsolva, foglalta el Ferencz József

császár Ő Felsége kegyéből, ki iránt holtig halás hűséggel viseltetett.

Mint esztergomi érsek és Magyarország primása 1853-ban tiszteltetett meg a bibornoki kalappal Rómából.

Scitovszky több tekintetben nevezetes helyet töltött be Magyarország primásai között, mind egyénisége, mind azon évek politikai rendkívülisége tekintetében, melyek alatt primáskodott. A mi egyéniségét illeti, kétségtelül ritka képességeknek és nem mindennapi szerencsének tulajdonítható, hogy a szerény abaujmegyei kántornak és iskolamesternek fia saját szorgalmas ügyes alkalmazkodása által a papi hivatalok fokozatai végig menve, Magyarország legmagasabb egyházi méltóságára jutott fel. Primáskodása korszakának politikai oldalát fejtegetni — a történelem feladata.

Érdemei közé sorolandó, hogy az esztergomi bazilika kiépítésén oly buzgalommal munkálkodott, miszerint az ő idejében két millió forintnál több fordítottat a nagy-szerű templomra, melynek építését Rudnay primás kezdte meg, és Kópácsy folytatta. Továbbá érdemeinek maradó hirdetői lesznek azon népispolák, melyek az ő bőkezűségének köszönik létezésüket, valamint számtalan ügyefogyott is sokáig meg fog emlékezni azon kegyes adományokra, a mikben az adakozó jószívűségéről ismeretes boldo-

SCITOVSZKY K. JÁNOS, MAGYARORSZÁG HERCEG-PRIMÁSA.